ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 72ον ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 1936. Ἀριθ. 1

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

Τὸ νέον ἔτος εἶναι βιβλίον κλειστόν· αἱ σελίδες του ἀνοίγουν μία - μία—ἄλλαι εὐτυχεῖς, ἄλλαι θλιβεραί, ἀλλ' ὅλαι ἄγνωστοι. Καὶ τοῦτο εἶναι εὐεργέτημα, διότι ἡ πρόβλεψις τῶν κακῶν παραλύει τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πεπροικισμένοι μὲ τὸν χαρακτῆρα ἐκεῖνον ὅστις ἀντιδρᾷ, ἐνδυναμοῦται ἐκ τῆς ἀντιστάσεως καὶ νικᾷ. Ἐὰν κανεὶς προέλεγε τὰ συμβάντα τῶν πολεμικῶν ἐτῶν μέχρι τέλους τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου, πολλοὶ θὰ κατεσυντρίβοντο ὑπὸ μόνης τῆς ἰδέας τῶν συμφορῶν, αἵτινες θὰ ἐπήρχοντο, ὡς καὶ ἐπῆλθον εἰς τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν ἐκείνων.

Ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ καταβάλληται ὡς οἱ μὴ γνωρίζοντες τὴν Θείαν Πρόνοιαν. Ἐκεῖ ὅπου οὗτοι βλέπουν μόνον τὰ πλήγματα μιᾶς Τύχης, τυφλῆς, ὁ Χριστιανὸς διαβλέπει τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐκ τοῦ κακοῦ φέρει τὸ ἀγαθόν, ἐπιτρέπων τὸ κακόν, ἵνα ἀσκηθῇ ἡ πίστις καὶ ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Εἰς τὰς κρισιμωτέρας περιστάσεις τῆς ζωῆς νικᾷ τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν Χριστιανὸν γεννᾶται ἐκ τῆς ἀπολύτου πεποιθήσεως, ὅτι ἡ Θεία Χεὶρ καθοδηγεῖ τὰς ἐκβάσεις τῶν ἀνθρωπίνων σφαλμάτων καὶ ἐξάγει ἐκ τῆς θλίψεως τὴν τελικὴν χαράν.

Δὲν καλούμεθα βεβαίως ὅλοι νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τραγικὰς στιγμάς, κρισίμους ἀποφάσεις καὶ βαρείας δοκιμασίας. Ἂς ἤμεθα ὅμως βέβαιοι ὅτι πάντες καλούμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν κατὰ τὸν εἰλικρινέστερον τρόπον τὰ καθημερινὰ καθήκοντα τῆς ζωῆς, καὶ νὰ ἀντικρύσωμεν μὲ θάρρος καὶ φρόνησιν τὰς μυρίας ἀντιξόους μικροενοχλήσεις τοῦ βίου, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται ἀπροόπτως εἰς κάθε βῆμα. Καὶ ὀφείλομεν νὰ πράξωμεν τοῦτο, διατηροῦντες τὴν γαλήνην τοῦ πνεύματος, ἡ ὁποία ἐμπρέπει εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀναγνωρίζουν ὅτι ὅλα ταῦτα εἶναι ἀσκήσεις καρτερίας καὶ προπόνησις πρὸς καταρτισμὸν τοῦ χαρακτῆρος. Ὁ εἰς τὰ ἐλάχιστα πιστὸς ἀναδεικνύεται ὄχι μόνον πιστὸς ἀλλὰ καὶ ἰσχυρός, ὅταν ἀντιμετωπίζῃ τὰς σοβαρωτέρας ὑποχρεώσεις τῆς ζωῆς.

Ὁ τρόπος δὲ κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκτελεῖ ἕκαστος τὰ καθήκοντα τῆς ζωῆς εἶναι τὸ κάτοπτρον τοῦ χαρακτῆρός του, διότι πρόκειται περὶ ἐκλογῆς καὶ ἀποφάσεως. Καθημερινῶς παρουσιάζεται εἰς ἕκαστον τὸ ζήτημα τοῦτο, εἰς ὅλην τὴν κλίμακα τῶν καθηκόντων, τόσον τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν, ὅσον καὶ τῶν κοσμικῶν καὶ οἰκογενειακῶν. Δὲν ὑπάρχει καθῆκον τόσον ταπεινόν, ὥστε νὰ ἐξευτελίζῃ τὸν ἐκτελοῦντα αὐτό. Ἀντιστρόφως δὲν ὑπάρχει καθῆκον τόσον ταπεινόν, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐξευγενισθῇ καὶ νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ἐπίπεδον μιᾶς εὐπροσδέκτου θυσίας πρὸς τὸν Θεόν.

Εἰς τὸ ἠθικὸν ἐπίπεδον τὸ δίλημμα τίθεται ἐνώπιόν μας καθ᾿ ἑκάστην: Νὰ ἐνδώσω εἰς τὸν πειρασμὸν τῆς ὀργῆς καὶ νὰ ἐκστομίσω λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ μετανοῶ πικρῶς; Θὰ ἱκανοποιήσω βεβαίως πρὸς στιγμὴν τὴν ὀργήν μου ἀλλὰ τὰς οὐλὰς τῶν πληγῶν, τὰς ὁποίας θὰ καταφέρω, δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ τὰς ἐπουλώσω. Ἡ **αὐτοθυσία** εἶναι ἄλλο καθῆκον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ κάτι περισσότερον ἀπὸ μίαν ἀπόφασιν. Διὰ νὰ ἦναι εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ γίνῃ προθύμως, ἐξ ἀγάπης, ὄχι ὑπὸ βίαν ἢ ἐξ ἐντροπῆς. Τὸ καθῆκον τοῦτο εἶναι τὸ δυσκολώτερον ὅλων, διότι σημαίνει ἀντίστασιν πρὸς τὸ «Ἐγώ», πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος, τῆς φιλοδοξίας, ἐνίοτε καὶ τῆς φιλοτιμίας. Ἀλλ᾿ εἰς τὸν νικῶντα ὑπόσχεται ὁ Χριστὸς τὸ βραβεῖον· ὄχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ παρέχει ἀπὸ τοῦδε τὴν ψυχικὴν ἱκανοποίησιν, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸ Θεῖον θέλημα. Πᾶσα θυσία γινομένη ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο, φέρει τὴν ἰδίαν της ἱκανοποίησιν, τὴν συναίσθησιν τῆς καλῆς ἐκλογῆς—τὸ πολυτιμώτατον ἀντισήκωμα εἰς κάθε θυσίαν, μικρὰν ἢ μεγάλην.

Τελευταῖον ἀλλ᾿ ὄχι καὶ ἐλάχιστον σημεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ὀφείλει νὰ σκεφθῇ ὡρίμως ὁ θέλων νὰ χρησιμοποιήσῃ ὡς ἄριστα τὸ ἀνοῖγον πρὸ αὐτοῦ νέον χρονικὸν διάστημα, τοῦ ὁποίου τὸ τέλος δὲν εἶναι βέβαιος ἂν θὰ ἴδῃ ἢ ὄχι: Τὸ ζήτημα τῆς ***χρήσεως τοῦ πολυτίμου χρόνου,*** τὸν ὁποῖον χαρίζει εἰσέτι ὁ Θεὸς εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον ὅπως χρησιμοποιήσῃ τοῦτο πρὸς τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ. Τὰ χρήματά των σπαταλοῦν σχετικῶς ὀλίγοι, ἐν συγκρίσει μὲ τὴν σπατάλην τοῦ χρόνου, ἥτις εἶναι γενική. Σπατάλη δυνάμεων εἰς προσπαθείας κοσμικάς, αἵτινες εἰς οὐδὲν τελικῶς ἀπολήγουν εἰμὴ εἰς καταπόνησιν τοῦ πνεύματος, ὡς ἐκ τῆς δημιουργίας μιᾶς μὴ φυσικῆς ζωῆς, ἥτις ἀπαιτεῖ τὴν θυσίαν κάθε ἄλλου σκοποῦ. Πόσας ὥρας πολυτίμους σπαταλοῦν οἱ ἄνθρωποι εἰς συνομιλίας περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἰς οὐδὲν δύνανται νὰ ὠφελήσουν τὴν ζωήν! Δὲν ὑπάρχει κύκλος τοῦ καθημερινοῦ βίου, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν σπαταλᾶται ὁ πολύτιμος καιρός, ὅστις παρέρχεται ἀνεπιστρεπτεὶ—«χαμένος καιρὸς»—ἂν δὲν ἀποφέρῃ κάποιαν ὠφέλειαν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἂς ἤμεθα λοιπὸν ***φειδωλοὶ χρόνου,*** τοῦ πολυτίμου δώρου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐδόθη πρὸς χρησιμοποίησιν καὶ διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ὁποίου μίαν ἡμέραν θὰ δώσωμεν πάντες λόγον.

Χ.

ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ

ΥΠΟΛΟΓΟΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

«Δὲν εἶναι οὐδὲν κτίσμα ἀφανὲς ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντα εἶναι γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον». (Πρὸς Ἑβρ. δ΄. 13.)

Τὰ πάντα ρέουν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Καὶ μὲ ποίαν ἀκατάσχετον ὁρμὴν ρέουν πρὸς τὸ τέλος!

Μέσα εἰς τὴν ἀκατάσχετον ροὴν τῶν πραγμάτων δύο τινὰ μένουν σταθερὰ καὶ ἀμετάβλητα — τὸ ἓν ἀπόλυτον καὶ κυρίαρχον, τὸ ἕτερον σχετικὸν καὶ ἐξηρτημένον, πλὴν καὶ αὐτὸ σταθερόν.

Τὸ ἀπόλυτον καὶ κυρίαρχον Ὄν εἶναι ὁ Θεὸς ὁ ἀναλλοίωτος, ὁ πανίσχυρος, ὁ παντογνώστης καὶ πάνσοφος Δημιουργὸς καὶ Συντηρητὴς τοῦ Σύμπαντος.

Τὸ σχετικὸν καὶ ἐξηρτημένον, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθερον, ὂν εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἐξασκηθεῖσα εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὑπάρξεώς του καὶ κατόπιν, ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς πτῶσιν καὶ ὁ ἄνθρωπρς ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ τὴν πεπτωκυῖαν αὐτοῦ ζωήν, ταλαντευόμενος ἑκάστοτε μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας, ἀληθείας καὶ ψεύδους, ὑπακοῆς καὶ ἀπειθείας. Ὁ μικρὸς ἄνθρωπος νομίζει ἴσως ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ διαφύγῃ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς Θείας δίκης, «ὃς τὰ πάνθ᾽ ὁρᾷ» καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ βιαιοπραγῇ ἐναντίον τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εὐσεβείας. Ἀλλά, ὡς λέγει τὸ προκείμενον ἐδάφιον, «Δὲν εἶναι οὐδὲν κτίσμα ἀφανὲς ἐνώπιον αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) ἀλλὰ πάντα εἶναι γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ***πρὸς ὃν ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον***».

Πῶς σκέπτεται ὁ κόσμος ἀπέναντι τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν; Πολλοὶ εὑρίσκουν εὔκολον τρόπον ὑπεκφυγῆς διὰ τῆς ἀρνήσεως τῶν πάντων. Τοῦτο ὅμως εἶναι παιδαριώδης δειλία. Ὁ γενναῖος ἄνθρωπος πρέπει νὰ μὴ φοβῆται τὰς συνεπείας τῶν πράξεών του, ζητῶν ὑπεκφυγὰς διὰ τῆς ἀρνήσεως. Ἄλλοι βασανίζονται μὲ τὴν τετριμμένην ἰδέαν ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ὑπάρχῃ Θεός, δὲν ἐνδιαφέρεται καὶ δὲν λαμβάνει οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἀπέναντι τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὸν ἀφίνει νὰ ἐξελίσσεται ὅπως θέλει. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποδίδομεν εἰς τὰ εὐτελέστερα τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ, πῶς δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν; Ἀφοῦ οἱ παραδεχόμενοι τὴν ὕπαρξιν Αὐτοῦ εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ἀναγνωρίσουν συγχρόνως τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὰς ἄλλας ἰδιότητας Αὐτοῦ, εἶναι μωρία, ἂν ὄχι κακοπιστία, νὰ Τῷ ἀποδίδωμεν τοιαύτην ἀδιαφορίαν καὶ ἀδράνειαν.

Βεβαίως ὑπάρχουν ποικίλοι λόγοι, διὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἄνθρωποι περιπίπτουν εἰς τοιαύτας παραλόγους ἀντιλήψεις περὶ τῶν μεγάλων ἠθικῶν ζητημάτων τῆς ζωῆς. Ἀλλ᾽ ὁ κυριώτερος λόγος εἶναι ἀναμφιβόλως ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν τοιούτων παραλογισμῶν ζητεῖ νὰ καλύψῃ, νὰ ἀποσείσῃ τὴν ἐνοχήν του ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς λογοδοσίας πρὸς Αὐτόν. Καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι ἀκριβῶς ἡ προσπάθεια αὕτη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ τρανωτέρα ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος Αὐτοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

I. ***Ὁ Θεὸς γνωρίζει τὰ ἐλατήρια τῆς ζωῆς καὶ τῶν πράξεών μας.***

«Οὐδὲν κτίσμα ὑπάρχει ἀφανὲς ἐνώπιον Αὐτοῦ». Ὁ Θεὸς βλέπει τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα. Ὁ ρλθ΄. Ψαλμὸς μᾶς δίδει μίαν παραστατικὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰκόνα. Ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ βλέπει καὶ ἀκούει καὶ γνωρίζει τὰ πάντα. Ὄχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰσδύει εἰς τὸ βάθος τῶν φαινομένων καὶ βλέπει τὰ κίνητρα τῶν σκέψεων, τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς μερικοὺς τοῦτο φαίνεται ἀπίστευτον. Ἐν τούτοις εἰς τὸν αἰῶνά μας ἀντίρρησις τοιαύτη δὲν δύναται νὰ σταθῇ. Αἱ τελευταῖαι ἀνακαλύψεις τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως καὶ τοῦ ὁμιλοῦντος κινηματογράφου εἶναι τόσον ἀπίστευτα καὶ καταπληκτικὰ διὰ τὸν πεπερασμένον ἄνθρωπον πράγ-

ματα τὰ ὁποῖα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ. Πῶς τολμᾷ λοιπὸν ν᾽ ἀρνηθῇ τοιαύτας ἰδιότητας εἰς τὸν ἄπειρον Θεὸν, ὅστις εἶναι Πνεῦμα; Πρὶν ὁ λόγος ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὰ χείλη τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς γνωρίζει τὰ πάντα.

Ἐκτὸς τούτου, ὑπάρχουν σήμερον ἄνθρωποι νοομάντεις, οἱ ὁποῖοι ***μαντεύουν τὰς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων*** διὰ τῆς ἐπαφῆς. Πῶς τὸ κατορθώνουν δὲν γνωρίζω. Ἐὰν λοιπὸν πεπερασμένοι ἄνθρωποι ἔχουν τὴν δύναμιν ταύτην, πόσῳ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὅστις, ὡς εἴπομεν, εἶναι πνεῦμα καὶ ὡς Πνεῦμα ἐρευνᾷ καὶ γνωρίζει τὰ πάντα.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ Θεὸς γνωρίζῃ ὅλα (διότι «οὐδὲν εἶναι ἀφανὲς καὶ ὅλα εἶναι γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα ἐνώπιον Αὐτοῦ», πῶς πρέπει νὰ ζήσωμεν ὡς ἄνθρωποι καὶ ὡς Χριστιανοί; Πῶς πρέπει νὰ ὁμιλῶμεν καὶ νὰ ἐνεργῶμεν; Καὶ ἐὰν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἤμεθα γνωστοὶ καὶ ὅλα τὰ κρυπτὰ γρήγορα ἢ ἀργὰ ἔρχονται εἰς τὸ φῶς, πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ σταθῶμεν κἂν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; Ὁ ἄνθρωπος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰς πράξεις καὶ κυρίως ἀπὸ τὰ ἐλατήριά του. Ἑπομένως τὸ κυριώτερον μέλημα τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ ἦναι πῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Θεὸς καὶ πῶς τὸν χαρακτηρίζουν οἱ ἄνθρωποι, μὲ τοὺς ὁποίους εὑρίσκεται εἰς καθημερινὴν ἐπαφήν. Ὁ ἄνθρωπος συνήθως ὅ,τι δὲν βλέπει ὁ ἴδιος, πιστεύει ὅτι δὲν ὑπάρχει· ὅ,τι εἶναι μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν του, τῷ φαίνεται ἀνύπαρκτον· Ἀλλὰ διὰ τὸν Χριστιανὸν τὸ πρᾶγμα διαφέρει πολύ. Ὁ Χριστιανός, ὡς ἄνθρωπος τοῦ Πνεύματος, πιστεύει ὅτι ὄπισθεν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα βλέπει καὶ ἀντιλαμβάνεται, ὑπάρχει εἷς ἀόρατος πνευματικὸς κόσμος, ἐκ τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἐξαρτᾶται, καὶ ὁ ἀόρατος ἐκεῖνος κόσμος, καθὼς καὶ ὁ ὁρατός, κυβερνᾶται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου οὐδεὶς δύναται νὰ κρυφθῇ, δι᾽ εἰς Αὐτὸν τὸ σκότος λάμπει ὡς τὸ φῶς, καὶ ὅλα εἶναι γνωστὰ εἰς Αὐτόν.

II. ***Οὐδεὶς δύναται νὰ διαφύγῃ τὸν Θεόν.***

Ἀφοῦ ὁ παντεπόπτης ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ βλέπει καὶ διακρίνει τὰς πράξεις, τοὺς λόγους καὶ τὰς σκέψεις μας, εἶναί ποτε δυνατὸν νὰ διαφύγῃ κανεὶς τὸν Θεόν; Ὁ Ἀδὰμ προσεπάθησε νὰ κρυφθῇ, ἀλλ᾽ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ τὸν ἀνεκάλυψε. Καὶ ὅσοι ποτὲ ἠθέλησαν ν᾽ ἀποκρύψουν τὰς πράξεις καὶ τὰ ἐλατήριά των ἀνεκαλύφθησαν. Ὁ ἐμπνευσμένος συγγραφεὺς τῆς Πεντατεύχου λέγει κατηγορηματικῶς ὅτι «ἡ ἁμαρτία σας ἀφεύκτως θέλει σᾶς εὕρει» (Ἀριθ. λβ΄. 23).

Εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ζῶμεν, οὐδὲν ἀπόλλυται. Τὰ ἀπορρίματα καὶ τὰ μόρια ὅλων τῶν πραγμάτων κατὰ τρόπον θαυμαστὸν χρησιμοποιοῦνται καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διὰ νὰ παραγάγουν κάτι νέον καὶ καλλίτερον.

Οἱ λόγοι μας κάπου ἀποτυπώνονται καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἀκούομεν τοὺς λόγους μας καὶ βλέπομεν τὰς πράξεις ἡμῶν ἐπαναλαμβανομένας. Τοῦτο ἀληθεύσει κυρίως εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων ἐντὸς τῆς οἰκογενείας. Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἴπομεν ἐξ ἀπροσεξίας ἐνώπιον τῶν τέκνων μας, ὅταν ἦσαν μικρά, ἀκούομεν βραδύτερον νὰ τὰ ἐπαναλαμβάνουν τὰ τέκνα καὶ πολλάκις ὀργιζόμεθα παραλόγως διὰ τοῦτο, ἐνῷ εἶναι ἁπλῶς ἐπανάληψις τῶν ἰδικῶν μας λόγων

καὶ σκέψεων. Ἐὰν αὐτὸ συμβαίνῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, φαντάζεσθε τί γίνεται εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον. Ἐκεῖ τίποτε ἀπολύτως δὲν διαφεύγει τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ συνεπῶς κατὰ τὸν γενικὸν φυσικὸν καὶ πνευματικὸν νόμον—«ὅ,τι σπείρει κανεὶς τοῦτο καὶ θὰ θερίσῃ»—ἡ δικαία κρίσις καὶ τιμωρία θὰ ἐπέλθῃ κατὰ παντός, ὅστις εἶναι ἔνοχος ἀδικίας ἢ ψεύδους ἢ ἀνειλικρινείας ἢ σκληρότητος. Ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ δὲν ἀφίνει κανένα νὰ διαφύγῃ τῶν χειρῶν Αὐτοῦ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὀφείλομεν νὰ προσέχωμεν, ἀγρυπνοῦντες καὶ προσευχόμενοι, διὰ νὰ μὴ πέσωμεν εἰς πειρασμὸν — διὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσωμεν τὸν Θεόν, ὅστις μᾶς παρακολουθεῖ.

Εἶπον ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ διαφύγῃ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ. Ἴσως αὐτὸ φανῇ ὀλίγον σκληρὸν εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔζησαν μέχρι τοῦδε καὶ ζοῦν ἀκόμη εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Εἰς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος μαζὺ μὲ τὸν ἀδυσώπητον, φυσικὸν νόμον ὅτι πᾶς ὁ πράττων τὴν ἁμαρτίαν δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ διαφύγῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ ὀφθαλμὸς βλέπει καὶ τὸ οὖς ἀκούει, θὰ τοὺς εἴπω καὶ μίαν παρήγορον ἀλήθειαν, ἡ ὁποία εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς κάτι καλλίτερον. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι ἡ ἑξῆς: Ὅτι μόνον οἱ καταφεύγοντες εἰς τὸν Χριστόν, μόνον οἱ καλυπτόμενοι μὲ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, μόνον αὐτοὶ δύνανται νὰ διαφύγουν τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ· διότι διὰ τῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως καὶ ἀφιερώσεως γίνονται μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ Θεοῦ. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἕως τώρα ἀπέθανον καὶ ἀποθνήσκουν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ ἡ ἁμαρτία των θὰ τοὺς εὕρῃ τόσον ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον πέραν τοῦ τάφου. Ἀλλὰ σύ, ἀδελφέ μου, θέλεις ν ἀποθάνῃς ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου; Δὲν πιστεύω νὰ τὸ θέλῃς, διότι τότε ὁ πέλεκυς τῆς Θείας δικαιοσύνης θὰ πέσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς σου. Μόνον ὁ Χριστὸς δύναται ν' ἀποτρέψῃ ἀπὸ σοῦ τὴν τιμωρίαν, διότι τὴν ὑπέστη ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀντὶ σοῦ. Τρέξον λοιπὸν εἰς τὸν Χριστόν.

III. *Ὁ Θεὸς ἀνταποδίδει εἰς ἕκαστον κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ.*

Εἶναι τόσα πολλὰ τὰ χωρία ἐκεῖνα τῆς Γραφῆς, τὰ ὁποῖα βεβαιοῦν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὥστε θὰ περιορισθῶ εἰς ὀλίγα μόνον, τὰ ἑξῆς: «Ὅστις θέλει ἀποδώσει εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ρωμ. β΄. 6). «Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου θέλει ἀποδώσει εἰς αὐτόν· καὶ θέλει κάμει ἕκαστον νὰ εὕρῃ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ» (Ἰὼβ λδ΄. 11). «Διότι πρέπει νὰ ἐμφανισθῶμεν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀνταμειφθῇ ἕκαστος κατὰ τὰ πεπραγμένα διὰ τοῦ σώματος, καθ' ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακὸν» (Β΄. Κοριν. κθ΄. 10). Τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν διδάσκει ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου (Λουκ. ις΄. 28).

Δὲν δυνάμεθα νὰ διαφύγωμεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ, (α) διότι ἐν Αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ὑπάρχομεν, ἀλλὰ καὶ (β) διότι ἕκαστος κατὰ τὰς πράξεις του, εἴτε καλαὶ εἶναι εἴτε κακαί, θὰ λάβῃ τὴν ἀνταπόδοσιν.

Ἡ ἀνταπόδοσις τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι μονόπλευρος. Ὅπως ἀποδίδει καλὸν εἰς τὸν πράξαντα τὸ καλόν, λόγῳ τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς εὐσπλαχνίας Του, οὕτως

ἀνταποδίδει τιμωρίαν εἰς τὸν πράξαντα τὸ κακὸν καὶ ἐπιθυμοῦντα νὰ ζῇ εἰς τὰς ἁμαρτίας του. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐὰν ὁ Θεὸς μόνον ἐτιμώρει ἢ μόνον ἤμειβεν! Ἡ ἀγάπη Του ἀμείβει, ἡ δικαιοσύνη Του τιμωρεῖ· ἀλλ' ἀμφότεραι σῴζουν τὸν ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν.

Καὶ ὅπως ἐλέγομεν προηγουμένως: Μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες καταφεύγουσιν εἰς τὸν Χριστόν, καλύπτονται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μόνον οἱ πιστεύοντες καὶ ὑπηρετοῦντες τὸν Χριστὸν καὶ ζῶντες ἐν ἀγάπῃ καὶ ὑποταγῇ πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ — ἀπολαμβάνουν τὴν αἰώνιον καὶ ἀτελεύτητον μακαριότητα εἰς τοὺς οὐρανούς.

Ἀδελφοί μου,

1) Ἐφ' ὅσον ὅλαι αἱ πράξεις καὶ οἱ στοχασμοί μας εἶναι γνωστοὶ εἰς τὸν Θεόν, διατὶ προσπαθοῦμεν νὰ τὰ ἀποκρύψωμεν ἀπ' Αὐτόν; Ἃς ταπεινωθῶμεν ἐνώπιόν Του, ὁμολογοῦντες τὰς ἁμαρτίας καὶ παραβάσεις ἡμῶν καὶ προσπίπτοντες εἰς τὸ ἔλεος Αὐτοῦ, διὰ νὰ σωθῶμεν.

2) Ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος μισθαποδότης, ἀποδίδων εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα του, ἂς ζῶμεν κατὰ Χριστὸν ζωὴν πίστεως, πλήρη ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης, ἵνα ἀξιωθῶμεν τοῦ στεφάνου τῆς δικαιοσύνης.

Ἐὰν συμφώνως πρὸς τὰς σκέψεις ταύτας ρυθμίσωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν κατὰ τὸ Νέον Ἔτος, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσήλθομεν, τὸ ἔτος τοῦτο θὰ ἦναι πράγματι εὐτυχὲς καὶ εὐλογημένον δι' ἡμᾶς καὶ θὰ γίνωμεν εὐλογία καὶ εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ δοξάζωσι καὶ αὐτοὶ μεθ' ἡμῶν τὸν Θεόν! Ἀμήν.

Π. Γ. Λογγινίδης.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

«Τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ πρώτου μηνὸς θέλεις στήσει τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου». (Ἐξόδ. μ'. 2)

Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου ἦτο τὸ ἁγιώτερον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶχον οἱ Ἰσραηλῖται, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἦτο τὸ ὁρατὸν σύμβολον τῆς παρουσίας τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, διότι ἦτο τὸ μέρος, ἔνθα ἠδύνατο ὁ λαὸς Ἰσραὴλ νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ Του, καὶ τὸ μόνον μέρος, ὅπου οἱ πιστοὶ ἠδύναντο νὰ λατρεύσουν τὸν Θεὸν καὶ νὰ προσφέρουν εἰς Αὐτὸν ἐνπροσδέκτους θυσίας.

Ἀλλὰ διατί τοὺς διέταξεν ὁ Θεὸς νὰ στήσουν τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ ἔτους; Κατὰ τί διέφερεν ἡ πρώτη ἡμέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας 364 ἡμέρας τοῦ ἔτους;

Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν: ***Πρῶτον,*** ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀπέβλεπε τὸν ἄνθρωπον καὶ ὄχι τὸν Θεόν. Διὰ τὸν Θεὸν ὅλοι οἱ χρόνοι καὶ ὅλοι οἱ τόποι εἶναι οἱ αὐτοί, διὰ τὸν ἄνθρωπον ὄχι. Ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών, ἀλλ' ὁ πεπερασμένος ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του πλησιέστερον πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸν ναόν, παρὰ εἰς τὸ σπίτι του. Ἡ πρώτη

ἡμέρα τοῦ ἔτους διὰ τὸν Θεὸν εἶναι ὅπως κάθε ἄλλη ἡμέρα· διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅμως ἡ ἡμέρα αὕτη ἔχει κἄτι τὸ ἐξαιρετικόν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς διέταξε νὰ στηθῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου. ***Δεύτερον,*** ὅτι εἶναι καλὸν καὶ θεάρεστον νὰ ἀρχίζωμεν τὸ νέον ἔτος μὲ κἄποιον ἔργογ εὐσεβείας καὶ κἄποιαν νέαν ὑπηρεσίαν διὰ τὸν Θεόν.

Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἆρά γε νὰ στήσωμεν κανὲν ἁγιαστήριον διὰ τὸν Θεὸν κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν τοῦ Νέου Ἔτους 1936;

Ἂς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος ***μὲ αὐτεξέτασιν.*** Ἂς εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως εἶπεν ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Φαραώ: «Σήμερον ἐνθυμοῦμαι τὴν ἁμαρτίαν μου» (Γέν. μά. 9). Εἴμεθα ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ νὰ ἐνθυμώμεθα τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων καὶ πολλάκις μᾶς φαίνεται ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἀναμάρτητοι, διότι δὲν ἔχομεν τὰς ἁμαρτίας καὶ ἀδυναμίας τῶν ἄλλων. Ἀλλ' εἶναι πιθανόν, εἶναι μάλιστα βέβαιον ὅτι ἔχομεν ἄλλας ἐπίσης μεγάλας, ἂν ὄχι μεγαλειτέρας, ἁμαρτίας καὶ ἐλλείψεις. Ἂς ἤμεθα εἰλικρινεῖς καὶ δίκαιοι κριταὶ καὶ ἂς μὴ συγκρίνωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ μὲ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ.

Ἂς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ***ἀφήσωμεν ὄπισθέν μας*** πᾶν ὅ,τι εἶναι ἢ φαίνεται ἁμαρτωλόν. Ἂς εἴπωμεν, ὅπως εἶπεν ὁ Ἐλιού: «Ἐὰν ἔπραξα ἀνομίαν, δὲν θέλω πράξει πλέον» (Ἰὼβ λδ'. 32). Ἐὰν περιέλθωμεν εἰς πειρασμόν, ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σὲ σκανδαλίσῃ, ἔκβαλε αὐτὸν καὶ ρίψον ἀπὸ σοῦ· διότι συμφέρει σοι νὰ ἀπολεσθῇ ἓν τῶν μελῶν σου καὶ νὰ μὴ ριφθῇ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς τὴν γέενναν» (Ματθ. ε'. 29).

Ἂς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος μὲ εὐλαβῆ ***ἀφιέρωσιν*** τοῦ ἑαυτοῦ μας εἰς τὸν Θεόν, λέγοντες μετὰ τοῦ Δαβίδ: «Σὸς εἶμαι, Κύριε· σῶσόν με» (Ψαλμ. ριθ. 94). Αὕτη εἶναι ἡ «λογική μας λατρεία» (Ρωμ. ιβ'. 1).

Ἂς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος μὲ ***ἀτομικὴν προσευχὴν*** καὶ μὲ ***οἰκογενειακὴν λατρείαν,*** ἐὰν ἕως τώρα δὲν τὴν ἐσυνειθίζομεν. Ἂς εἴπωμεν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ: «Ἐγὼ καὶ ὁ οἶκός μου θέλομεν λατρεύσει τὸν Κύριον» (Ἰησ. Ναυῆ κδ'. 15).

Οἰκογένεια ἄνευ προσευχῆς εἶναι οἰκία χωρὶς στέγην, ἐκτεθειμένη εἰς ὅλας τὰς καταιγίδας καὶ τὰς καιρικὰς μεταβολάς.

Ἂς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐρωτῶμεν τὸν Θεὸν εἰς πᾶσαν καμπήν: «***Κύριε, τί θέλεις νὰ πράξω;***» Πῶς δυνάμεθα νὰ ὑπηρετήσωμεν Αὐτὸν καὶ τοὺς συνανθρώπους μας; Δὲν ὑπάρχουν πτωχοί, τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ ἀνακουφίσωμεν; Δὲν ὑπάρχουν τεθλιμμένοι, ἵνα τοὺς παρηγορήσωμεν; πειραζόμενοι καὶ ἀπηλπισμένοι, ἵνα τοὺς ἐνθαρρύνωμεν; τυφλοί, ἵνα τοὺς φωτίσωμεν; πλανώμενοι, ἵνα τοὺς ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν;

Ἂς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος μὲ περισσοτέραν ***τάξιν εἰς τὰ ἔργα μας,*** «κατὰ τὸ καθῆκον ἑκάστης ἡμέρας» (Ἔσδρ. γ'. 4), πράττοντες τὰ πάντα «εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν» (Α'. Κορινθ. ιδ'. 40). Μεγάλως θὰ εὐλογηθῶμεν, ἐὰν ἤμεθα τακτικοὶ εἰς ὅλα—εἰς τὴν προσευχήν, εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὰ τοῦ οἴκου,

εἰς τὰς ἀνθρωπίνας μας σχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις, εἰς τὸ φαγητὸν καὶ τὸ ποτόν μας, εἰς πᾶν ὅ,τι πράττομεν.

Ἄς ἀρχίσωμεν τὸ Νέον Ἔτος μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ***«ἐξαγοραζώμεθα τὸν καιρόν».*** Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὄχι μόνον βραχύς, ἀλλὰ καὶ ἀβέβαιος, δυνάμενος εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ διακοπῇ διὰ τοῦ θανάτου. Ὅθεν δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον ὡς Χριστιανοὺς ἀλλὰ καὶ ὡς λογικὰ πλάσματα, νὰ σπαταλῶμεν τὰς πολυτίμους ὥρας καὶ ἡμέρας τῆς συντόμου αὐτῆς ζωῆς—νὰ «σκοτώνωμεν τὴν ὥραν», κατὰ τὴν ἀξιοθρήνητον φρᾶσιν πολλῶν ἀπερισκέπτων ἀνθρώπων. Ἄς παρακαλῶμεν τὸν Κύριον καθ᾽ ἑκάστην: «Δίδαξον ἡμᾶς νὰ μετρῶμεν οὕτω τὰς ἡμέρας ἡμῶν, ὥστε νὰ προσκολλῶμεν τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὴν σοφίαν» (Ψαλμ. 90, 12)— τὴν σοφίαν τὴν ἄνωθεν, τὴν γνῶσιν καὶ ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Καὶ ἐὰν οὕτως ἀρχίσωμεν καὶ διέλθωμεν τὸ Νέον Ἔτος, τοῦτο θὰ ἦναι δι᾽ ἡμᾶς περίοδος μεγάλης εὐτυχίας καὶ προκοπῆς.

Αὐτὸς ὁ Θεὸς λέγει: «Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης θέλω σὲ εὐλογήσει» (Ἀγγ. β΄. 19).

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

(Ὑπὸ τοῦ πρῴην Ἐπισκόπου τῆς Λίγκολν)

(συνέχεια)

Δ΄. Βοηθήματα κατανύξεως.

> «Διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ζῶν καὶ ἐνεργὸς καὶ κοπτερώτερος ὑπὲρ πᾶσαν δίστομον μάχαιραν... καὶ διερευνᾷ τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὰς ἐννοίας τῆς καρδίας». (Πρὸς Ἑβρ. δ΄. 12)

Εἴδομεν ὅτι ἡ ἀληθὴς μετάνοια εἶναι δῶρον Χριστοῦ, καὶ ὅτι τὴν ἐργάζεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐντὸς ἡμῶν, διαφωτίζον τὸν νοῦν ἡμῶν, ἵνα κατανοήσῃ τὴν ἀληθῆ ἡμῶν κατάστασιν, καὶ γεννῶν ἐν ἡμῖν τὸν πόθον τῆς συγχωρήσεως καὶ καὶ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν ὅπως ἀνήκωμεν τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν Χριστόν. Τὸ πρῶτον δὲ βῆμα πρὸς ταῦτα εἶναι ἡ κατάνυξις, ἡ ***συντριβὴ διὰ τὴν ἁμαρτίαν*** καὶ τὸ πρῶτον βοήθημα πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ ἔνθερμος καὶ ἄμεμπτος ***προσευχὴ*** —γινομένη ἐν πεποιθήσει ὅτι θέλει εἰσακουσθῇ.

Ἐπὶ πλέον, διὰ νὰ ἦναι τελεσφόρος ἡ προσευχή, πρέπει νὰ γίνῃ ἐν γνώσει τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ζητοῦμεν νὰ μεταβάλωμεν. Πρέπει νὰ γνωρίσωμεν ὅτι εἴμεθα παραβάται καὶ ἁμαρτωλοί· τοῦτο δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν, ἐὰν δὲν ἐφαρμόσωμεν τὴν ***αὐτοεξέτασιν*** τῶν πράξεων, τῶν λόγων, τῶν σκέψεων, τῶν διαθέσεων καὶ ἐλατηρίων μας, ὡς ἔδειξα εἰς τὰ προηγούμενα κεφάλαια. Ἐκτὸς ὅμως τῆς αὐτοεξετάσεως καὶ τῆς γνώσεως τῆς ἰδίας ἡμῶν καταστάσεως, ***πρέπει νὰ γνωρίσωμεν ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,*** ἵνα τὸ πράττωμεν, ἀποφεύγοντες κάθε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀντιβαίνει πρὸς αὐτό. Πρὸς

τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτεῖται ***νὰ μελετῶμεν τὴν Ἁγίαν Γραφήν,*** ἥτις εἶναι ὁ γραπτὸς νόμος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὁ ὁδηγὸς τῆς ζωῆς, καὶ ὁ κανὼν τῆς πίστεως. Φανερώνει ποίας ὑποχρεώσεις ἔχομεν ὡς ἄνθρωποι καὶ ὡς Χριστιανοί. Εἶναι κάτοπτρον, εἰς τὸ ὁποῖον βλέπομεν ἑαυτοὺς καὶ μανθάνομεν πόσον ἀπέχομεν τῆς τελειότητος τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς. Δίδει τὸ μέτρον τῶν ἁμαρτημάτων καὶ παραβάσεων ἡμῶν καὶ φανερώνει ὡς ἁμαρτίας πολλὰς πράξεις, λόγους καὶ διανοήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡμεῖς δὲν ἐδώσαμεν προσοχὴν ἢ σημασίαν. Εἶναι ἡ «δίστομος μάχαιρα» τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία διασχίζει τὰ βάθη τῆς ψυχῆς καὶ διακρίνει τὰ ἐλατήρια καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς καρδίας. Εἶναι τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἀποκαλύπτει τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς καὶ δεικνύει τὴν ματαιότητα πάσης ἐλπίδος μὴ στηριζομένης εἰς τὸν Χριστόν. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι οἱ ποθοῦντες νὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτος ἡ μετάνοιά των, πρέπει νὰ προσθέσουν εἰς τὴν αὐτεξέτασιν καὶ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

1. Ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς μανθάνει κανεὶς ***νὰ διακρίνῃ τὰ ἐλατήρια*** τῶν πράξεων, τῶν λόγων καὶ τῶν διανοημάτων του — ζήτημα σπουδαιότατον, διότι χωρὶς τὴν γνῶσιν τούτων δὲν θὰ ἔχῃ ἀκριβῆ καὶ πλήρη ἰδέαν τῆς πνευματικῆς καταστάσεώς του. Δύναται κανεὶς νὰ ζῇ εὐπρεπῆ καὶ ἠθικὴν ζωήν, μὴ πειράζων κανένα, μήτε βλάπτων τοὺς ἄλλους. Ἀλλ᾿ ἡ Ἁγία Γραφὴ διακηρύττει ὅτι ἡ συμμόρφωσις τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἐλατήριον τῶν πράξεων καὶ λόγων εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς Αὐτόν. «Υἱέ μου, δός μου τὴν καρδίαν σου», ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τοῦ Δημιουργοῦ, Συντηρητοῦ, Εὐεργέτου καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν! «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή». Εἰδικώτερον δὲ εἰς τοὺς ἀληθεῖς Χριστιανοὺς ἡ ἀγάπη αὕτη εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἥτις προέρχεται ἐκ πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν ὡς Σωτῆρα.

Πόσον εἶναι πολύτιμον τὸ ἐλατήριον τοῦτο — τῆς ***ἀγάπης,*** εἴτε προέρχεται ἐκ πίστεως εἰς τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀπολύτρωσιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τῆς ἁμαρτίας! «Ἡ ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον» τῆς τιμωρίας. Ὁ φόβος τοῦ μετανοήσαντος ἀνθρώπου εἶναι φόβος μήπως δυσαρεστήσῃ τὸν ἀγαθὸν καὶ ἀγαπητὸν Πατέρα. Ὁ πόθος τοῦ Χριτιανοῦ πρέπει νὰ ἦναι πῶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Σωτῆρα καὶ Θεόν του εἰς κάθε πρᾶξιν, σκέψιν καὶ ἀπόφασιν τῆς ζωῆς του. Νὰ ζητῇ νὰ εὐχαριστήσῃ Αὐτὸν ἐξ εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν μεγάλην δωρεὰν τῆς σωτηρίας, καὶ διὰ τὴν υἱοθεσίαν τὴν ἐν Χριστῷ. Οὕτω δέ, εἴτε τρώγει εἴτε πίνει, εἴτε ὅτι ἄλλο πράττει, νὰ πράττῃ τὰ πάντα εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ (Α΄ Καρ. ι΄. 31). Καὶ νὰ φιλοτιμῆται ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰς πᾶν ὅ,τι πράττῃ νὰ εἶναι εὐάρεστος εἰς τὸν Κύριον (α΄. Κορ. ε΄. 9).

Ἐξετάσατε προσεκτικῶς τὰ ἐλατήρια τῶν πράξεών σας, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ἐρευνήσατε τὰς Γραφὰς ἐπισταμένως καὶ τῇ βοηθείᾳ τῆς προσευχῆς, ὅπως ἐξακριβώσητε ποῖα εἶναι τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ νὰ ὑποκινοῦν τὴν ζωήν σας. Ἐξετάσατε καὶ ἴδετε ἂν τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα ὑποκινοῦν τὴν ζωήν

σας εἶναι τὰ κατὰ Θεόν, ἢ μήπως εἶναι τὰ ἐλατήρια τῆς τυπικῆς ἠθικῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν λείπει τὸ ἐλατήριον τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, ἥτις ζωογονεῖ, ἐξευγενίζει, ἀνυψοῖ ὁλόκληρον τὴν ζωήν. Ἢ μήπως εἶναι ἡ ζωὴ τῆς τυπικῆς συμμορφώσεως πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ τῆς θρησκείας, χωρὶς τὸ πῦρ τῆς ζωῆς. Μήπως ἀνήκετε εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρκουμένων μὲ τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν τῆς θρησκείας ἀλλὰ στερεῖσθε τῆς δυνάμεως αὐτῆς διότι ζῆτε καὶ ἀποθνήσκετε ***χωρὶς νὰ κατέχητε τὸν Χριστόν;*** Ὅσον δήποτε καὶ ἂν ὁ κόσμος ἐπαινῇ τὴν τοιαύτην μορφὴν τῆς θρησκείας, ὅσα καλὰ καὶ ἂν ἐπράξατε ἕως τώρα, ἐὰν ταῦτα δὲν προῆλθον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστὸν ὁμοῦ μὲ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συμπάθειαν, ἐχάσατε τὸν καιρόν σας — ἐστερήσατε τὸν Θεὸν τῆς ἐργασίας σας ἥτις θὰ συνετέλει πρὸς τὴν δόξαν Αὐτοῦ.

Αἱ Γραφαὶ ὅμως εἶναι καὶ ὁ γνώμων, τὸ ὡρολόγιον τῆς ἁγίας ζωῆς τὴν ὁποίαν ἕκαστος ἡμῶν ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ. Πόσον, φεῦ! διαφέρει τοῦ κοσμικοῦ γνώμονος, τοῦ ὁποίου ἡ μόνη ἀπαίτησις εἶναι νὰ ἀποφεύγῃ κανεὶς τὴν φανερὰν ἁμαρτίαν, νὰ συμμορφοῦται μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς εὐκόλου ἠθικῆς, ἥτις θεωρεῖται ἀρετὴ κατὰ τὸν κοσμικὸν τοῦτον γνώμωνα. Ὁ γνώμων ὅμως τοῦ Θεοῦ, ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὰς Ἁγίας Γραφάς, ἔχει πολὺ αὐστηροτέρας ἀξιώσεις ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμᾶς νὰ ἤμεθα ἅγιοι, ὡς εἶναι ὁ Ἅγιος Θεός· νὰ ἤμεθα τέλειοι ὡς εἶναι τέλειος ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἰδοὺ γνώμων τῆς ζωῆς ἀνεφάρμοστος διὰ τοὺς μὴ ἔχοντας εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Πνεῦμα Αὐτοῦ! Εἶναι τόσον ὑψηλὴ ἡ διαβάθμισις αὐτη τῆς ἁγιωσύνης, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ μᾶλλον πλησιάζοντα πρὸς τὴν ἁγιότητα τέκνα τοῦ Θεοῦ πίπτουν εἰς παραβάσεις καὶ ἔχουν ἀνάγκην νὰ μετανοήσουν ἐκ νέου διὰ τὰ παραπτώματα καὶ τὰ σφάλματα αὐτῶν. Ἐὰν δὲ ἡ ὁμολογία ἑνὸς Παύλου, ἑνὸς Ἰωάννου, τοὺς κατατάσσει μεταξὺ τῶν ταπεινουμένων ἀπέναντι τῆς ἀφθάστου ἁγιότητος τῶν θείων ἀπαιτήσεως, τί νὰ εἴπωμεν δι' ἡμᾶς αὐτούς! «Ἐὰν ὁ δίκαιος μόλις σῴζεται, ὁ ἄδικος καὶ ὁ ἁμαρτωλός, ποῦ θέλει σταθῇ;»

Ἡ αὐτεξέτασις καὶ ἡ μελέτη τοῦ Θείου Λόγου εἶναι ἀχώριστα. Ἡ μία δίδει τὸ θέμα, ἡ ἄλλη τὸ ἐφαρμόζει. Ἀλλὰ διὰ ν' ἀποβῇ τελεσφόρος ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς πρέπει νὰ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς προσευχῆς ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως τὸ πνεῦμα τοῦ προσευχομένου εἰσδύσῃ εἰς τὴν βαθεῖαν πνευματικὴν σημασίαν τῆς δυνάμεως τὴν ὁποίαν παρέχει τὸ Πνεῦμα εἰς πάντα τὸν αἰτοῦντα. Ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος δὲν διακρίνει τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, διότι ταῦτα εἶναι μωρία εἰς αὐτόν, οὐδὲ δύναται νὰ ἐννοήσῃ αὐτά, διότι πνευματικῶς ἀνακρίνονται (Α'. Κορ. β'. 14). Πρέπει λοιπὸν νὰ ζητῶμεν τὴν ἀρωγὴν τοῦ Θείου Πνεύματος ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς αὐτεξετάσεως καὶ τῆς μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ κυριώτερα βοηθητικὰ τῆς κατανύξεως τῆς Μετανοίας. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα ταύτης εἶναι ἡ ***αὐτογνωσία,*** ἡ κατὰ Θεὸν ***λύπη*** καὶ ἡ ***μετάνοια*** ἡ πρὸς σωτηρίαν, ἡ ἀμετάκλητος.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα θέματα σκέψεως καὶ προσευχῆς, τὰ ὁποῖα βαθύνουν καὶ ἐνισχύουν τὸ ρεῦμα τῆς μετανοίας. Ταῦτα εἶναι πολλά, ἀλλ' ἐγὼ θὰ

ἀναφέρω μονον δύο — τὴν ***ἀνάμνησιν τῶν εὐλογιῶν*** καὶ εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ***ἀνάμνησιν τῆς ἀθετήσεως*** τῶν ἀποφάσεων καὶ ὑποσχέσεων ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων.

Τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀπειροπληθῆ, χρονολογούμενα ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν: ἡ δημιουργία τοῦ σώματος πεπροικισμένου μὲ μηχανισμὸν ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ μὲ ἐσωτερικὸν ὀργανισμὸν ἐπαρκῆ πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς λειτουργίας, τὸ δὲ ἐξοχώτερον ὅλων, τὸ σύστημα διὰ τοῦ ὁποίου ἐρχόμεθα εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς ὑπερφυσικὰς και πνευματικὰς ἐπιδράσεις. Ἔχομεν πρὸς τούτοις τὰς παραινέσεις τῆς συνειδήσεως, τὰ μαθήματα τῆς Θείας Προνοίας, τὰ χαρίσματα τῆς Θεία Χάριτος καὶ τὰς εὐλογίας τῆς ἀγάπης τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ Χριστῷ — τὸ μέγιστον ἐκεῖνο δῶρον, τὴν ὑψίστην εὐλογίαν τὴν πρὸς ἀπολύτρωσιν τοῦ γένους τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἁμαρτίας διατελούντων ἀνθρώπων, τὴν ἀνύψωσιν αὐτῶν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Πατρὸς Θεοῦ καὶ τὴν παρὰ τοῦ Χριστοῦ δωρεὰν τῆς αἰωνίας ζωῆς.

Εἰς ποῖον δὲν ἐπεδαψιλεύθησαν αἱ εὐλογίαι αὗται; Εἰς ἀγνώμονας, ἀπειθεῖς, ἀποστάτας καὶ ἐχθρούς! πρὸς τοὺς ὁποίους ἐν τῇ ἀπείρῳ Αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ καὶ μακροθυμίᾳ, ὁ Θεὸς ἔδωκε τὴν ὑπερτάτην ἔνδειξιν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης του; θυσιάσας ὑπὲρ ἡμῆν τὸν Μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱόν, «ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόλλυται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Ἀλλ' ἔτι περισσότερον, ὡς Χριστιανοὶ ἀπολαμβάνοντες τὰ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κατ' ἰδίαν μέσων τῆς Χάριτος, ὁποίαν χρῆσιν ἐκάμαμεν ταύτης, Ὁποίαν ἐκτίμησιν ἐδείξαμεν πρὸς τὰς ὑπερτάτας ταύτας προνομίας τῆς Θείας Χάριτος; Ἐπιλησμοσύνην, ἀδιαφορίαν, ψυχρότητα! Τὴν ἐνοχὴν ἡμῶν καθιστᾷ βαρυτέραν ἡ ἄπειρος ἀγάπη Ἐκείνου κατὰ τοῦ ὁποίου ἁμαρτάνομεν. Εἰς αὐτὴν δὲ ἐπιπροσθέτει ἐνοχὴν ἡ ἀθέτησις τῶν ἰδίων μας ὑποσχέσεων πρὸς τὸν Θεόν. Ἐκ τῶν ὑποσχέσεων τούτων ὡς Χριστιανῶν, θέλομεν κριθῆ ὑπ' Αὐτοῦ. Ὅσοι συνησθάνθησαν τὴν σπουδαιότητα τῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας οἱ γονεῖς ἢ οἱ ἀνάδοχοί των ἀνέλαβον ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὴν βάπτισιν καὶ τὰς ὁποίας ἐλθόντες εἰς ἡλικίαν κρίσεως, ἀνενέωσαν οἱ ἴδιοι κατόπιν ἀφιερώσεως ἑαυτῶν εἰς τὸν Σωτῆρα, καθ' ἣν στιγμήν, γενόμενοι δεκτοὶ εἰς τὴν ὁλομέλειαν τῆς Ἐκκλησίας, ἔγιναν κοινωνοὶ τῆς Εὐχαριστίας, δὲν ἀγνοοῦν ὅτι ὁσάκις πλησιάζουσιν εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου ἀνανεώνουν τὰς ὑποσχέσεις ἐκείνας. Ὅταν δὲ ἐξ ἀμελείας ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀδικαιολόγητον, ἀπουσιάζουν ἐκ τῆς Κοινωνίας τῶν πιστῶν, γίνονται παραβάται τῶν ὑποσχέσεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἔδωκαν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων: ὅτι «ἀφιεροῦντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν Θεόν, παριστῶμεν τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν θυσίαν λογικήν, ἁγίαν καὶ ζῶσαν εἰς Αὐτόν». Καὶ ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων ἐκείνων ὑποσχέσεων, τὰς ὁποίας οὗτοι ἀθετοῦσιν, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ὑποσχέσεις τὰς ὁποίας κάμνει ὁ ἄνθρωπος, ὅταν νόσος σοβαρά, ἀπώλεια ἢ προμήνυμά τι σοβαρόν τῆς Θείας Κρίσεως, ἀφυπνίζῃ τὴν ἀφρόντιδα καὶ ἀδιαφοροῦσαν ψυχὴν ἐκ τῆς λήθης της, καὶ τὴν φέρει εἰς συναίσθησιν τῆς ἐνοχῆς της, ἀλλὰ καὶ τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διατρέχει. Τότε ὁ ταπεινωθεὶς διὰ τῆς συναισθήσεως ταύτης ζητεῖ τὴν συγχώρησιν, τὴν ὁποίαν, τὸ Θεῖον Ἔλεος εἰς

οὐδένα ἀρνεῖται εἰλικρινῶς μετανοοῦντα. Μὲ τὴν ἀπόφασιν δὲ νὰ ζήσῃ τοῦ λοιποῦ τὴν Χριστιανικὴν ζωήν, γονυπετὴς ἀφιεροῖ ἑαυτόν εἰς τὸν Θεόν, ὑποσχόμενος ὅτι θέλει ἀνήκει εἰς Αὐτὸν καὶ μόνον. Τὰς ἱερὰς ταύτας ἀποφάσεις, τοὺς ἱερωτάτους ἡμῶν ὅρκους, ἀθετοῦμεν ὁσάκις ἁμαρτάνωμεν... «Διότι ὁ παραβαίνων μίαν ἐντολὴν εἶναι ἔνοχος ὁλοκλήρου τοῦ Νόμου». Δὲν ἀρκεῖ ὅτι εἴμεθα ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες, εἴμεθα καὶ κακόπιστοι. Ὅταν δὲ ἡ ἀφυπνισθεῖσα συνείδησις, ἀναθεωρήσῃ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν παραβάσεων καὶ παραλείψεων ἀπέναντι τῶν καλῶν μας πόθων, τῶν εἰλικρινῶν μας ἀποφάσεων καὶ τοῦ ἱεροῦ ὅρκου, νομίζω ὅτι ἐξάπαντος θέλει καλύψει τὸ πρόσωπον ἐν καταισχύνῃ, κράζουσα ὡς τὸ πάλαι οἱ λεπροί, «Ἀκάθαρτος! Ἀκάθαρτος!».

Θλιβερὰ τὰ θέματα ταῦτα, ἀδελφοί μου, καὶ ταπεινωτικά, ἀλλ' εἶναι πιστὴ εἰκὼν τῆς θέσεως τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ἐὰν συναισθάνησθε τοῦτο, μὴ ἀναβάλητε νὰ κανονίσητε τὴν θέσιν σας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τολμήσατε νὰ ἀντικρύσητε τὴν πραγματικότητα, ὅσον καὶ ἂν ἦναι θλιβερά. Ἐξετάσατε εἰλικρινῶς καὶ αὐστηρῶς τὰς πράξεις, τοὺς λόγους, τὰς σκέψεις, τὰς συνηθείας, τὰς παραβάσεις καὶ τὰς παραλείψεις σας, ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Μὴ ἡσυχάσητε δὲ ἑωσοῦ εὕρητε τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη ὁ Κύριος εἰς τοὺς βυθισμένους εἰς τὰ σκοτεινὰ ὕδατα τῆς μετανοίας· διότι ἐξ αὐτῶν θὰ ἀνέλθητε εἰς τὸ φῶς τῆς δόξης! «Ἐὰν μὴ μετανοήσητε, καὶ σεῖς ὁμοίως θέλετε ἀπολεσθῆ» εἶπεν ὁ Κύριος. «Ἐὰν δὲ ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, Αὐτὸς εἶναι πιστὸς καὶ δίκαιος, ὥστε νὰ συγχωρήσῃ εἰς ἡμᾶς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α΄. Ἰωάν. α΄. 9, 7).

(ἕπεται τὸ τέλος) *J. Jackson*

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

ὑπὸ Φρειδερίκου Φάρραρ.

(κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ φρικώδης κατάστασις τοῦ κόσμου — πολιτικῶς, ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς—κατὰ τοὺς μῆνας, καθ' οὓς συνεγράφη ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου. Ἀκόμη καὶ ὑλικῶς ἡ ἀνθρωπότης ἐβασανίζετο καὶ ἐτρομοκρατεῖτο ὑπὸ φυσικῶν καταστροφῶν καὶ κακῶν οἰωνῶν. «Ἐκτὸς τῶν ποικίλων μεταβολῶν καὶ περιπετειῶν τῶν ἀνθρωπίνων τυχῶν», ἔγραφεν ὁ μέγας Ρωμαῖος ἱστορικὸς Τάκιτος (Ἱστορ. α΄. 3), «ὑπῆρχον σημεῖα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, κεραυνοὶ καὶ προμηνύματα τοῦ μέλλοντος, ὁτὲ μὲν σαφῆ. ὁτὲ δὲ σκοτεινά. Οὐδέποτε ἦτο τόσον πασίδηλον, ὅτι οἱ θεοὶ ἀδιαφοροῦσι τελείως διὰ τὴν ἡμετέααν εὐτυχίαν καὶ ἐνδιαφέρονται μόνον διὰ τὴν ἡμετέραν τιμωρίαν». Ἐν Ρώμῃ λοιμός τις ἐσάρωσε μυριάδας τῶν κατοίκων, καὶ πλήμμυρα τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ εἶχε

φράξει τὰς ὁδοὺς τῆς ὑπαίθρου μὲ ἐρείπια. Ἐν Λυδίᾳ μία εἰσβολὴ τῆς θαλάσσης εἶχεν ἐπιφέρει μεγάλας καταστροφάς. Ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἡ μία πόλις μετὰ τὴν ἄλλην εἶχον καταρρεύσει ἐκ τῶν σεισμῶν. «Ὁ κόσμος ὅλος σαλεύεται», ἔγραφεν ὁ Σενέκας, «καὶ ἡ οὐκουμένη διατελεῖ κατάπληκτος». Κομῆται, μετεωρόλιθοι, ἐκλείψεις καὶ ἄλλα οὐράνια φαινόμενα ἐτρόμαζον τοὺς ἀμαθεῖς καὶ ἡφαίστεια ἐξερηγνύοντο, θάπτοντα πόλεις ὁλοκλήρους.

Ἠθικῶς εἴδομεν ὅτι ἡ κατάπτωσις τοῦ Ἐθνικοῦ κόσμου ἦτο τοσαύτη, ὥστε κατὰ τὴν γνώμην καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν Ἐθνικῶν φιλοσόφων αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θὰ ἠδύναντο νὰ μιμηθοῦν, ἀλλ᾽ ὄχι νὰ ὑπερβάλουν τὴν βασιλεύουσαν τότε ἐξαχρείωσιν. Ἡ κατάπτωσις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κόσμου ζωγραφίζεται σαφῶς εἰς τὰ Εὐαγγέλια, εἰς τὸ Ταλμοὺδ καὶ εἰς τὰς σελίδας τοῦ Ἰωσήπου. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ τελευταίου τούτου ἱστορικοῦ (Ἰουδαίου καὶ αὐτοῦ) ἡ ὑπάρχουσα τότε ἐν Ἰουδαίᾳ γενεὰ ἦτο ἡ ἀσεβεστάτη, ἥν εἶχέ ποτε ἴδει ὁ κόσμος, καὶ ἄν ἡ Ρωμαϊκὴ μάχαιρα δὲν εἶχε πλήξει τὴν Ἱερουσαλὴμ μὲ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ ἡ γῆ θὰ εἶχεν ἀνοίξει ἵνα καταπίῃ τὴν φοβερὰν ἀνομίαν αὐτῆς. ***Κοινωνικῶς*** βλέπομεν τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν Ἰουδαίων τε καὶ Ἐθνικῶν, ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Παύλου, τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰωσήπου, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ εἰς τὰ τοῦ Τακίτου, τοῦ Σουητωνίου, καὶ τῶν Ρωμαίων Σατιρογράφων. ***Πολιτικῶς*** ἡ αὐτοκρατορία εὑρίσκετο ἐν ἀναβρασμῷ. Ὅτι Νέρων, ὁ τελευταῖος ἀπόγονος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Ἰουλίων, ἀπέθανε βίαιον θάνατον ἐφαίνετο εἰς τοὺς πολλοὺς πρᾶγμα τόσον δυσοίωνον, καὶ αἱ λεπτομέρειαι τοῦ θανάτου τοῦ Νέρωνος ἦσαν τόσον ἀόριστοι καὶ οἱ ἰδόντες τὸ νεκρόν του πτῶμα τόσον ὀλίγοι, ὥστε διεδόθη ἡ φήμη ὅτι ὁ Νέρων δὲν ἀπέθανε καὶ ὅτι ταχέως θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὸν θρόνον· τοιουτοτρόπως δὲ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους 68 μ. Χ. ψευδο-Νέρων τις παρέσυρε πολλοὺς εὐπίστους καὶ ἐδημιούργησε σοβαρὰν ἀναστάτωσιν. Τρεῖς δὲ κατὰ συνέχειαν αὐτοκράτορες, ἀνακηρυχθέντες ὑπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν λεγεώνων, ἀπέθανον αὐτόχειρες ἢ ἐδολοφονήθησαν.

Ἄλλως τε ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι, οὕτω καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς κόσμος ἐσπαράσσετο ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου. Ἕκαστος ἀρχηγὸς ἐπαρχιακῆς στρατιᾶς ἐφιλοδόξει νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον τῶν Καισάρων. Οἱ Πραιτωριανοὶ συνεζήτουν τὴν σφαγὴν ὅλων τῶν μελῶν τῆς Συγκλήτου, ὅπως κρατήσουν εἰς χεῖράς των τὴν κυβέρνησιν τοῦ κόσμου. Αἱ δὲ φοβεραὶ σφαγαὶ Ρωμαίων καὶ λεηλασίαι Ρωμαϊκῶν πόλεων ὑπὸ Ρωμαίων κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους 68, ἦσαν πρωτοφανεῖς εἰς τὰ Ρωμαϊκὰ χρονικά.

Ἐν μέσῳ τοιαύτης τρομερᾶς καταστάσεως τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι γενικῶς ἐπεκράτει ἡ προαίσθησις ὅτι ***ἦτο ἐγγὺς τὸ τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας***. Ἡ προαίσθησις αὕτη πιθανῶς εἶχε τὴν πηγήν της εἰς τὰς εὐσεβεῖς προσδοκίας τῶν τε Ἰουδαίων καὶ τῶν Χριστιανῶν· ἐν τούτοις ἐμφανίζεται ἐπανειλημμένως καὶ εἰς τὰ Σιβυλλικὰ Βιβλία, τὰ προφητικὰ βιβλία τῶν Ρωμαίων. Δίων ὁ Κάσσιος ἀναγράφει ὡς πολὺ διαδεδομένην πρόρρησίν τινα λαϊκήν, καθ᾽ ἣν ἡ Ρωμαϊκὴ ἐξουσία θὰ κατελύετο μετὰ τὴν συμπλήρωσιν 900 ἐτῶν ἀπὸ κτίσεως Ρώμης· καὶ μάλιστα ὅτι ἡ κατάλυσις θὰ ἐπήρχετο

ἕνεκεν ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Καὶ ἤρχισε νὰ πιστεύηται ὅτι τὴν καταστροφὴν ταύτην θὰ ἐπραγματοποίει αὐτὸς ὁ Νέρων, ἐπανερχόμενος ἐκ τῶν νεκρῶν.

Μεταξὺ ὅλων τούτων τῶν κακῶν—τῶν πολλαπλῶν προμηνυμάτων τοῦ ἐγγίζοντος τέλους—καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἐκκλησία εἶχε τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς δοκιμασίας. Δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων πόλεων τοῦ κόσμου—Ρώμη, ἡ πνευματικὴ Βαβυλών, καὶ Ἱερουσαλήμ, τὰ πνευματικὰ Σόδομα—εἶχον πίει βαθέως ἐκ τοῦ αἵματος τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἁγίων. Εἰς ὅλας δὲ τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους ἄπειροι μάρτυρες εἶχον ἐπισφραγίσει τὴν πίστιν των διὰ τοῦ αἵματός των. Ἐν τούτοις, οὐδ᾿ οἱ ἔξωθεν διωγμοὶ εἶχον ἐξασφαλίσει τὴν Ἐκκλησίον κατὰ τῶν ἔσωθεν θανασίμων αἱρέσεων. Ἕκαστος τῶν Ἀποστόλων εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ καυτηριάσῃ αὐστηρότατα διδασκάλους, ὀνόματι μὲν Χριστιανούς, ἀλλὰ χείρονας καὶ τῶν Ἐθνικῶν κατὰ τὴν κακίαν, «μετατρέποντας τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἀσέλγειαν» (Ἰούδ. 4) καὶ «τὴν ἐλευθερίαν ἔχοντας ὡς ἐπικάλυμμα τῆς κακίας» (Α΄. Πέτρ. β΄. 16). Τοιουτοτρόπως, ἐνῷ Ἰουδαῖοί τε καὶ εἰδωλολάτραι (ἀμφότεροι εἰς τὴν ἐσχάτην ἐξαχρείωσιν βεβυθισμένοι) ἐξ ἴσου κατεδίωκον τὸ «μικρὸν ποίμνιον» τοῦ Χρισσοῦ, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ «μικρὸν ποίμνιον» εἶχον εἰσχωρήσει πολλοὶ «λύκοι ἅρπαγες ἐν ἐνδύμασι προβάτων» (Ματθ. ζ΄. 15).

Τοιαῦτα ἦσαν «τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν» κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ᾿ ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ συνέγραφε τὴν Ἀποκάλυψίν του. Εἰς ταύτην βλέπομεν τὴν σύγχρονον ἐποχήν, ὡς αὕτη ἐφαίνετο εἰς τὴν θεόπνευστον ἀντίληψιν ἑνὸς Χριστιανοῦ Ἀποστόλου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ἐπειδὴ δὲν εἴμεθα καλῶς πληροφορημένοι περὶ τῶν «Ἀποκαλυπτικῶν» συμβολισμῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἦσαν συνοικειωμένοι οἱ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πολλαὶ ἐκφράσεις τῆς Ἀποκαλύψεως μᾶς φαίνονται σκοτειναί. Ἀλλ᾿ ἡ σκοτεινότης αὕτη δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα τοῦ βιβλίου, τὰ ὁποῖα αἰσθανόμεθα ὅτι ἔχουσι δι᾿ ἡμᾶς οὐσιαστικὴν καὶ μόνιμον πνευματικὴν σπουδαιότητα· αἱ ἀμφιβολίαι μας περιορίζονται εἰς δευτερεύοντα σημεῖα, εἰς πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων σιωπᾷ ἡ ἱστορία. Ἐὰν συγκρίνωμεν τοὺς συμβολισμοὺς τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου πρὸς τοὺς συμβολισμοὺς τῶν προφητῶν τῆς Π. Οἰκονομίας (Ἰωήλ, Ἡσαΐου, Ἰεζεκιήλ, Ζαχαρίου καὶ Δανιήλ), τοὺς ὁποίους δανείζονται οἱ συγγραφεῖς τῶν συγχρόνων σχεδὸν «Ἀποκαλυπτικῶν» συγγραμμάτων, (ὅπως τὸ Βιβλίον τοῦ Ἐνώχ, τὸ Ἔσδρα Δ΄ καὶ τὸ ὅραμα τοῦ Βαρούχ, κτλ.), θὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου εἶναι ἀκριβῶς αὐτό, ὅπερ λέγει ὅτι εἶναι, τοῦτ᾿ ἔστι, θεόπνευστος περίληψις συγχρόνου ἱστορίας καὶ τῶν γεγονότων, ἅτινα ἀμέσως ἐπήγασαν ἐκ τῆς συγχρόνου ἱστορίας.

Καὶ τοιουτοτρόπως θὰ ἀποφύγωμεν τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τῆς δυσφορίας, ὅπερ ἐξεδηλώθη κατὰ διαφόρους αἰῶνας ἐναντίον τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου. Ἡ δυσφορία αὕτη ἀνεφάνη τὸ πρῶτον μεταξὺ τῶν «Ἀλόγων» (1) καὶ εἰς τὰ

(1) Οἱ Ἄλογοι ἀπέρριπτον τὸ δόγμα τοῦ Λόγου καὶ συνεπῶς καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου. Ἡ αἵρεσις αὕτη εἶχε τὸ κέντρον αὐτῆς εἰς Θυάτειρα. Ἐθεώρουν συγγραφέα τῆς Ἀποκαλύψεως τὸν Κήρινθον καὶ εἰρωνεύοντο αὐτὸν ὡς ἀποτείνοντα νουθεσίας εἰς μίαν ἐν Θυατείροις Ἐκκλησίαν, καθ᾿ ἣν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχεν ἐκκλησία ἐκεῖ.

συγγράμματα τοῦ Πρεσβυτέρου Γαΐου, Διονυσίου τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου. Εἰς νεωτέρους αἰῶνας ἐδυσκολεύθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν αὐθεντικότητα τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ Ἔρασμος, ὁ Λούθηρος, ὁ Καλβῖνος, ὁ Ζβίγγλιος, ὁ Οἰκολαμπάδιος, ὁ Βοῦκερ μεταξὺ τῶν θεολόγων, ὁ Σκαλίγερος, ὁ Σλαϊερμάχερ, ὁ Γκαῖτε καὶ ἄλλοι μεταξὺ τῶν φιλοσοφούντων. Ἡ δυσμενὴς στάσις κατὰ τοῦ βιβλίου τούτου ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ προῆλθεν ἐκ τῆς καταχρήσεως, ἣν ἔκαμεν αὐτοῦ ὁ φανατισμὸς τῶν Χιλιαστῶν, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ Ἐκκλησίᾳ προῆλθεν ἐκ τῶν παραλόγων καὶ αὐθαιρέτων ἑρμηνειῶν τοῦ ἔργου ἐκ μέρους φανατικῶν καὶ ἡμιμαθῶν ἀνθρώπων. Ἀκόμη καὶ οἱ παραδεχόμενοι τὴν θεοπνευστίαν τῆς Ἀποκαλύψεως ἀπεφάνθησαν ὅτι εἰς πολλὰ σημεῖα εἶναι δυσνόητος. Τοιαῦται γνῶμαι δύνανται νὰ καταπολεμηθῶσι μόνον διὰ σώφρονος, λογικῆς καὶ μετριοπαθοῦς ἑρμηνείας.

Διότι ἂν ἡ Ἀποκάλυψις ἦτο σύγγραμμα, ὁποῖον τὴν ἐξέλαβον οἱ διάφοροι λογομάχοι ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου Ἰωακεὶμ καὶ ἐντεῦθεν—ἐὰν ἦτο βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον οἱ Προτεστάνται ἠδύναντο νὰ τέρπωνται, ἐπειδὴ ὑποτίθεται ὅτι περιέχει δριμὺ κατηγορητήριον ἐναντίον τῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν μιᾶς ἄλλης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας —τότε θὰ ἦσαν συγγνωστέοι ἐκεῖνοι, οἵτινες ποθοῦσι τὴν εἰρήνην, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀδελφοσύνην μεταξὺ ὅλων τῶν Χριστιανῶν, ἐὰν ἀνεγίνωσκον τὸ βιβλίον τοῦτο μετὰ δυσθυμίας καὶ ἀπορίας.

Ἐὰν ὅμως θελήσωμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν νοοτροπίαν τοῦ Ἰωάννου καὶ τὰς ἐνδείξεις, ἃς ὁ ἴδιος μᾶς παρέχει—ἐὰν δεχθῶμεν τὴν ἰδίαν του διαβεβαίωσιν ὅτι πρόκειται κυρίως περὶ συγχρόνων τότε ἢ ἐπικειμένων γεγονότων—ἐὰν τέλος λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψιν τὰς φυσικὰς ὑπερβολὰς τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Ἰουδαϊκῆς φρασεολογίας—τότε θὰ ἀρχίσωμεν νὰ ἐννοῶμεν τὴν Ἀποκάλυψιν ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ μεγαλείῳ, ὅπως τὴν ἠννόησαν ἐκεῖνοι, δι᾽ οὓς κυρίως συνεγράφη. Τότε θὰ αἰσθανθῶμεν τὰς οὐρανίους παρηγορίας καὶ τὰς ἀσβέστους καὶ ἐνδόξους πνευματικὰς ἐλπίδας, ἃς παρέχει τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἰς τοὺς Χριστιανοὺς παντὸς αἰῶνος. Ἀναγινωσκομένη ἡ Ἀποκάλυψις ὑπὸ τὸ φῶς τῶν συγχρόνων τότε γεγονότων, ἐμφανίζεται ὡς προφητεία τῆς ἐπικειμένης τότε ἀναποφεύκτου καταστροφῆς τῆς ἐνόχου Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς ἐνόχου Ρώμης. Ἀλλ᾽ εἶναι συνάμα καὶ ἡ αὐστηρὰ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας καταδίκη τοῦ πνεύματος ἐν γένει τῆς ἀγρίας διωκτικῆς μισαλλοδοξίας (μὲ τὰ βασανιστήρια, τὰς εἱρκτάς, τὰ ψεύδη, τὰς πυράς, τὰς ἱερὰς ἐξετάσεις αὐτῆς), ἥτις ἀσεβῶς δικαιολογεῖ ἑαυτήν, προβάλλουσα τὴν ζῆλον αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ. Οὕτω δὲ ἀναγινωσκομένη ἡ Ἀποκάλυψις παύει τοῦ νὰ ἦναι ἡ Σφίγξ, ἥτις προβάλλει αἰνίγματα εἰς τοὺς μελετητὰς τῶν Γραφῶν καὶ κατασπαράσσει τοὺς μὴ δυναμένους νὰ τὰ λύσωσι, καὶ γίνεται μία σειρὰ ἐνδόξων εἰκόνων, εἰς τὰς ὁποίας ἐκτίθεται ἡ γένεσις, ἡ ὁρατὴ ὕπαρξις καὶ ὁ μέλλων θρίαμβος τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

***

Οἱ ἑρμηνευταὶ τῆς Ἀποκαλύψεως δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς ἑξῆς κυρίως κατηγορίας ἢ ὁμάδας:

1. Οἱ ***Παρελθοντικοὶ*** (Praeterists), οἵτινες θεωροῦσι τὴν Ἀποκάλυψιν ὡς προφητείαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκπληρωθεῖσαν ἤδη.

2. Οἱ ***Μελλοντικοὶ*** (Futurists), οἵτινες θεωροῦσιν ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις ἀσχολεῖται μὲ γεγονότα καθ᾿ ὁλοκληρίαν τοῦ μέλλοντος.

3. Οἱ ἑρμηνευταὶ τῆς ***Ἱστορικῆς Συνεχείας,*** οἵτινες ἐν τῇ Ἀποκαλύψει διαβλέπουσι περίληψιν Χριστιανικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἡ δευτέρα τῶν ὁμάδων τούτων—ἡ Μελλοντικὴ—ὑπῆρξε πάντοτε ὀλιγάριθμος, καὶ τὴν σήμερον σχεδὸν δὲν ὑφίσταται πλέον. Τῆς τρίτης ὁμάδος ἱδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ ἡγούμενος Ἰωακεὶμ τοῦ 13ου αἰῶνος καὶ ἡ ἀντίληψις αὕτη ἤκμαζε μεγάλως κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἡ ὁμὰς αὕτη περιλαμβάνει δύο κλάδους: (α) Ἐκείνους, οἵτινες θεωροῦν τὴν Ἀποκάλυψιν ὡς προφητείαν τῆς ἱστορίας τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ (β) Ἐκείνους, οἵτινες γενικώτερον θεωροῦν αὐτὴν ὡς προφητείαν τῆς ἱστορίας τοῦ Κόσμου καὶ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι θὰ διαμορφώσουν τὸν κόσμον εἰς Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τὴν πρώτην ὁμάδα—τὴν τῶν Παρελθοντικῶν—ἀνήκει ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν νεωτέρων ἑρμηνευτῶν, ἀπὸ τοῦ Γροτίου καὶ τοῦ Βοσσουέτου μέχρι σήμερον. Συνήθως θεωρεῖται ὁ Ἱσπανὸς Ἰησουΐτης Ἀλκαζὰρ (1614) ὡς ἱδρυτὴς τῆς ὁμάδος ταύτης. Καὶ ἀναμφιβόλως αὐτὸς ἦτο ὁ πρῶτος, ὅστις σαφῶς διετύπωσε τὴν ὀρθὴν καὶ φυσικὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου (ὅπως ὅλαι αἱ «Ἀποκαλύψεις» τῆς ἐποχῆς ἐκείνης) ἀναφέρεται εἰς γεγονότα σχεδὸν σύγχρονα καὶ σκοπεῖ νὰ προεικονίσῃ τὸν τελικὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἐθνισμοῦ.

Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι ἱδρυτὴς τῆς ὁμάδος ἢ σχολῆς τῶν Παρελθοντικῶν εἶναι αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης. Διότι οὗτος παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς τὸν φανερωθέντα εἰς αὐτὸν ἐν ὁράματι Χριστόν, λέγοντα αὐτῷ: «Γράψον ἃ εἶδες ***καὶ ἅ εἰσι*** καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα» (Ἀποκ. α΄. 19), ἤτοι τὰ σύγχρονα τότε γεγονότα καὶ τὰ ὅσα ἔμελλον νὰ ἐπακολουθήσουν εἰς αὐτά. Τὰ μελλοντικὰ ταῦτα γεγονότα δὲν δύνανται νὰ ἐννοηθοῦν ὅτι εἶναι τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας, ὅπως θέλουν νὰ παραστήσουν οἱ ὀπαδοὶ τῆς Μελλοντικῆς ὁμάδος καὶ τῆς Ἱστορικῆς Συνεχείας· διότι ἀλλαχοῦ σαφῶς λέγει ὁ Ἀπόστολος ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἐγγὺς μέλλοντος. (²)

Γενικῶς ἀνομολογεῖται ὅτι τὰ «Ἀποκαλυπτικὰ» συγγράμματα εἶναι κατὰ τὴν μορφὴν κατώτερα τῶν προφητικῶν τοιούτων. Ἀκόμη καὶ οἱ Ἑβραῖοι παρεδέχοντο τὴν ἀρχὴν ταύτην καὶ διὰ τοῦτο κατέταξαν τὸ Βιβλίον τοῦ Δανιὴλ ὄχι εἰς τὸν Προφητικὸν Κανόνα ἀλλὰ μεταξὺ τῶν Ἁγιογράφων. (³) Προβάλλει τότε

(²) Ἀποκάλ. α΄. 1: «ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.» α΄. 3: «ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.» Πρβλ. κβ΄. 10. Τὸ ὅτι τόσοι ἑρμηνευταὶ δὲν ἠννόησαν ὅτι ἡ καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Παλαιᾶς Οἰκονομίας ἦτο Δευτέρα Ἐπιφάνεια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπῆρξε πηγὴ καὶ αἰτία πολλῶν ἐσφαλμένων ἑρμηνειῶν τῆς Ἀποκαλύψεως.

(³) Ὡς γνωστόν, ὁ Κανὼν τῆς Π. Διαθήκης διῃρεῖτο εἰς τρία τμήματα: Τὸν ***Νόμον,*** τοὺς ***Προφήτας*** καὶ τὰ ***Ἁγιόγραφα*** (ἤτοι, ἱερὰ συγγράμματα, ἅτινα δὲν ἦσαν μήτε μέρος τοῦ Νόμου μήτε προφητεῖαι). Εἰς τὰ Ἁγιόγραφα κατετάσσοντο τὰ ἑξῆς βιβλία: Ψαλμοί, Παροιμίαι, Ἰώβ, Ἆσμα Ἀσμάτων, Ρούθ, Θρῆνοι, Ἐκκλησιαστής, Ἐσθήρ, Δανιήλ, Ἔσδρας, Νεεμίας, Χρονικά.

φυσικῶς τὸ ἐρώτημα: Διατὶ λοιπὸν ἐξέλεξεν ὁ Ἀπόστολος ταύτην ἀκριβῶς τὴν κατωτέραν μορφὴν διὰ τὸ σύγγραμμά του:

Ἡ ἀπάντησις εἶναι: Πρῶτον, διότι ὑπὸ ταύτην τὴν μορφὴν τῷ ἐδόθη ἡ ἔμπνευσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δεύτερον, διότι ὁ «Ἀποκαλυπτικὸς» τύπος ἦτο πολὺ συνήθης εἰς τὴν θρησκευτικὴν φιλολογίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἦτο γνωστὸς εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀναγνώστας. Ἀλλὰ τρίτον (καὶ κυρίως), διότι εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ἐκείνην ἐποχὴν ἐπεβάλλετο ἡ συγκάλυψις τῶν ἐννοιῶν ἑνὸς συγγράμματος δι᾿ ἀλληγοριῶν εἰκονισμῶν καὶ μεταφορικῶν ἐκφράσεων. Αὐτὸ τὸ ὄνομα «Ἀποκάλυψις» σημαίνει βιβλίον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κρυπτογραφικοῦ περιεχομένου. Διὰ τοῦτο εἰς πᾶσαν «Ἀποκάλυψιν» τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διασωθεῖσαν μέχρις ἡμῶν—εἰς τὰ βιβλία τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Βαροὺχ καὶ Ἔσδρα Α′ —ὅπως ἄλλως τε καὶ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου, συναντῶμεν δυσκολίας τινας περὶ τὴν ἐξήγησιν, αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπῆρχον διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες ἠννόουν τὴν κεκρυμμένην ἔννοιαν τῶν λέξεων, φράσεων καὶ εἰκόνων. Ἡ κρυπτογραφική, οὕτως εἰπεῖν, διατύπωσις ἦτο ἀναγκαία εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς πανταχοῦ παρουσίας πολιτικῶν κατασκόπων καὶ «πληροφοριοδοτῶν» τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας. Ἐὰν εἰς χεῖρας ἑνὸς τῶν ἀθλίων τούτων καταδοτῶν περιήρχετο σύγγραμμά τι Χριστιανικόν, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπίθεσις ἢ κατηγορητήριον κατὰ τῶν διωκτῶν τῶν Χριστιανῶν, ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες Χριστιανῶν θὰ ἐσύροντο ἀγεληδὸν εἰς τὰ δικαστήρια ἵνα καταδικασθοῦν εἰς θάνατον ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ. Αἱ τοιαῦται δίκαι ἦσαν τότε τὸ φοβερώτερον ὅπλον τοῦ Ρωμαϊκοῦ δεσποτισμοῦ. Ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 52 μ. Χρ. ὁ Παῦλος, γράφων πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ἀναγκάζεται νὰ ἐκφρασθῇ κατὰ τρόπον αἰνιγματώδη καὶ σκοτεινὸν περὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος (Β′. Θεσσ. β′. 3—12). Ἀκόμη καὶ ὁ Ἰώσηπος διακόπτει ἀποτόμως τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Βιβλίου τοῦ Δανιήλ, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ νὰ ὑποδείξῃ ὅτι ἐκεῖ προλέγεται ἡ κατάρρευσις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Παρόμοιαι συγκεκαλυμμέναι ἐκφράσεις συναντῶνται καὶ εἰς τὸ Ταλμούδ. Ὁ Ἰωάννης διέβλεπεν εἰς τὸν Νέρωνα τὴν προσωποποίησιν τοῦ Ἀντιχρίστου· ἀλλὰ θὰ ἦτο ὀλέθριον διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἐὰν ἀπεριφράστως ἐξέθετεν ὁ Ἀπόστολος τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμὸν τοῦ Νέρωνος ἢ τὴν προφητείαν περὶ τοῦ φοβεροῦ τέλους αὐτοῦ. Ταῦτα ἠδύνατο νὰ διατυπώσῃ μόνον διὰ Γραφικῶν καὶ προφητικῶν συμβολισμῶν, οἵτινες εἰς οἱονδήποτε εἰδωλολάτρην ἀναγνώστην θὰ ἐφαίνοντο ἀσυνάρτητοι λυρισμοὶ ἀλλ᾿ εἰς ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐγράφη ἡ Ἀποκάλυψις, θὰ παρεῖχον σαφῶς τὴν κεκρυμμένην αὐτῶν ἔννοιαν.

(ἀκολουθεῖ)

— Μόνον μίαν φορὰν θὰ περάσω ἀπ᾿ αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἂς μὴ ἀφήσω λοιπὸν νὰ παρέλθῃ καμμία ἡμέρα, χωρὶς νὰ σημειώσῃ μίαν καλήν μου πρᾶξιν!

— Παραπονούμεθα ὅτι περνοῦν τὰ ἔτη χωρὶς νὰ τὰ καταλάβωμεν, ἀλλὰ ζῶμεν ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ μὴ τελειώσῃ ποτὲ ἡ ζωή.

— Κάθε βιαστικὸν δὲν εἶναι καὶ καλόν.

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΗ ΣΚΕΨΙΣ

Ὁ κ. H. Clavier, καθηγητὴς ἐν τῇ Προτεσταντικῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μομπελλιὲ (Montpellier) τῆς Γαλλίας, προσκληθεὶς ἔδωκε τρεῖς διαλέξεις ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν περὶ τὰ τέλη παρελθόντος Νοεμβρίου 1935. Ἐπίσης ἔδωκε μίαν διάλεξιν ἐν τῇ Α'. ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικῇ Εὐαγγελικῇ Ἐκκλησίᾳ. Τῶν διαλέξεων τούτων θὰ δημοσιεύσωμεν περιλήψεις, ὧν ἡ κάτωθι εἶναι ἡ πρώτη.

Ἐξ ἕφας τὸ φῶς! Δὲν τὸ λησμονοῦμεν. Τὸ φῶς ἐκεῖνο, συγκεντρωμένον ἐπὶ ὁλόκληρον αἰῶνα ἐπὶ τοῦ προνομιούχου φακοῦ τῶν Ἀθηνῶν, ἔκτοτε φωτίζει τοὺς πολιτισμούς. Ὄχι μόνον τοῦτο. Πίπτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τῆς ταπεινῆς Παλαιστίνης, ἔλαμψεν ἐπὶ τῶν συνειδήσεων καὶ τῶν καρδιῶν. Ἡμεῖς δὲ τὰ τέκνα τῆς Ἑσπερίας δυνάμεθα μόνον νὰ εὐχηθῶμεν, ὅπως ἀξιωθῶμεν νὰ σᾶς ἀνταποστείλωμεν ἀνταυγάσματά τινα τοῦ ἀθανάτου ἐκείνου φωτός, ἓν τῶν ὁποίων ἀντιπροσωπεύει τὴν Γαλλικὴν Προτεσταντικὴν ἢ Εὐαγγελικὴν σκέψιν.

Ἴδωμεν ἐν πρώτοις τί εἶναι ἡ Γαλλικὴ Διαμαρτύρησις ἢ Προτεσταντισμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται μία τοιαύτη ἀξίωσις.

1. ***Ἡ προέλευσις τοῦ Γαλλικοῦ Προτεσταντισμοῦ.*** Ἡ Γαλλία, καὶ ἰδίως ἡ μεσημβρινὴ Γαλλία, εἶναι ἡ πατρὶς τῶν πρώτων μεγάλων ἐξεγέρσεων τῆς Χριστιανικῆς συνειδήσεως κατὰ τῶν καταχρήσεων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μεσαίωνος τῶν σήμερον ἀνεγνωρισμένων καὶ θρηνουμένων. Ἡ πρώτη τῶν ἐξεγέρσεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ τῶν Ἀλβιγίων τῆς Νοτίου Γαλλίας, χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ 11ου αἰῶνος· ἡ δευτέρα ἡ τῶν Οὐαλδενσίων τῆς Λυῶνος καὶ τῆς Προβηγγίας, ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος. Ἀμφότεραι, ἀλλὰ κυρίως ἡ πρώτη, πολὺ εὐρύτερον διαδεδομένη τῆς δευτέρας, κατεπνίγησαν εἰς τὸ αἷμα.

Ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπιφύλαξις ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἂν αἱ Ἀλβίγιοι ὑπῆρξαν οἱ πραγματικοὶ πρωτοπόροι τῆς Ἀναμορφώσεως ἢ ὄχι, δὲν χωρεῖ ὅμως ἀμφιβολία ὡς πρὸς τοὺς Οὐαλδενσίους, τῶν ὁποίων ἄλλως τε ἡ ἱστορία εἶναι γνωστοτέρα τῆς τῶν Ἀλβιγίων καὶ ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν «Ἀδελφῶν» τῆς Βοημίας καὶ τῆς Μοραβίας εἶναι ἀποδεδειγμένη. Ὁ ἐκ Λυῶνος Πέτρος Οὐάλδος ἢ Βάλδος ἦτο εἷς ἐκ τῶν πνευματικῶν προδρόμων (Μίλιτζ, Ματθαίου Γιανόφσκι, Οὔσσίου καὶ Ἱερωνύμου τῆς Πράγας) οἵτινες ἔμελλον μοιραίως ἡμέραν τινὰ νὰ ἑνώσωσι τὰ διάσπαρτα συντρίμματα τῆς ἀναμορφώσεώς των μὲ τὸ μέγα ρεῦμα τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Γάλλου Ἰωάννου Καλβίνου.

Ἡ Γαλλικὴ Ἀναμόρφωσις εἶχε τὰς ρίζας αὐτῆς βαθείας εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας, ὅσον δὲ καὶ ἂν ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτῆς τὸ ἔργον τοῦ Σάξωνος μοναχοῦ Μαρτίνου Λουθήρου, εἶναι γεγονὸς ὅτι ἀπὸ τοῦ 1514, ἤτοι, τρία ἔτη πρὶν ὁ Λούθηρος τοιχοκολλήσῃ τὰς περιφήμους «θέσεις» του ἐν Βιττεμβέργῃ, ὁ Γάλλος Μπρισσονὲ (Briçonnet), ἡγούμενος τῆς ἐν Παρισίοις Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ τῶν λειβαδίων (Saint Germain des Près), ἐπελαμβάνετο μιᾶς ριζικῆς πειθαρχικῆς Μεταρρυθμίσεως, τὴν ὁποίαν ἡτοιμάζετο νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς Μῶ (Meaux) ὅτε προεχειρίσθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἐκείνην τῷ 1516. Ἀναμφισβήτητον δὲ εἶναι, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ ἔργου του, εὑρίσκετο

ἐν ἐπαφῇ μὲ τὸν Λεφὲβρ ντ᾽ Ἐτάπλ, (Lefèvre d' Etaples), φωστῆρα τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, λόγιον καὶ ἐγνωσμένης ἀξίας θεολόγον.

Ὁ ἐπίσκοπος Μπρισσονὲ ἀπὸ τοῦ 1512, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἐπετέθη κατὰ τῶν καταχρήσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκήρυττε τὴν διὰ πίστεως δικαίωσιν, ἐκάλεσε δὲ πρὸς συνεργασίαν μετ᾽ αὐτοῦ τὸν Λεφὲβρ καὶ τὸν Φαρέλ. Ἐνῷ τὸ ἰσχυρὸν κήρυγμά του ἐκέρδιζε τὰ πλήθη πρὸς τὴν Ἀναμόρφωσιν, ὁ ἴδιος μετὰ τοῦ Λεφὲβρ ντ᾽ Ἐτάπλ μετέφραζε τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια εἰς τὴν Γαλλικήν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐκυκλοφόρει εὐρύτατα, διανέμων αὐτὰ δωρεὰν πρὸς τοὺς πτωχούς.

Ὅταν, ἀπειληθεὶς ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Σορβώνης, ὁ Μπρισσονὲ ὑπεχώρησεν, ἐνῷ ὁ Λεφὲβρ ντ᾽ Ἐτὰπλ καὶ ὁ Φαρὲλ ἔφυγον ἐκ Γαλλίας, πολλοὶ ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐπιστρέψει τὸ κήρυγμα τοῦ ἐπισκόπου, ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας, καὶ δὲν ἔφυγον. Οὕτω δὲ συνεστήθη ἡ πρώτη Γαλλικὴ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία. Ἡ δημοκρατικὴ αὐτῆς ὀργάνωσις καὶ ἡ λαϊκὴ αὐτῆς σύστασις, ἀνανεωθεῖσα κατ᾽ οὐσίαν καὶ ἐνίοτε κατὰ τύπον ἐκ τῶν Κοινοτήτων τῶν Οὐαλδενσίων καὶ τῶν Ἀλβιγίων, ὑπῆρξε πηγὴ ἀστείρευτος τῆς ὁποίας τὰ νάματα διακρίνονται εὐκόλως καθ᾽ ὅλον τὸν ροῦν τῆς Γαλλικῆς Ἀναμορφώσεως. Τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τοῦ Προτεσταντισμοῦ δὲν διεμόρφωσαν οἱ ἀριστοκράται τῆς Γαλλικῆς Ἀναμορφώσεως, μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς, τὰς φιλοδοξίας καὶ τὰς ἀμφιταλαντεύσεις αὐτῶν, ἀλλ᾽ οἱ ταπεινοὶ ἐριουργοὶ καὶ ὑφανταὶ τῆς Μῶ, οἱ χειρωνάκτες τῆς Σαίντ, οἱ χωρικοὶ τῆς Λαγκεδώκ, οἱ τόσον πτωχοί, ὥστε νὰ «κινοῦν τὸν θαυμασμόν».

2. ***Ἡ παρακμὴ τοῦ Γαλλικοῦ Προτεσταντισμοῦ.*** Δύο αἰῶνες διωγμοῦ, τόσον ἀμειλίκτου καὶ βαρβάρου, ὅσον καὶ ἐντέχνως διωργανωμένου, ἐπέπρωτο νὰ μεταβάλουν τὴν θριαμβευτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀναμορφώσεως ἐν Γαλλίᾳ εἰς κατάρρευσιν, κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπόλυτον. «Δὲν ὑπάρχουν πλέον Προτεστάνται εἰς τὴν Γαλλίαν,» διεκήρυττε Λουδοβῖκος ὁ ΙΔ', αὐτουργὸς τῆς ἀνακλήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς Νάντης, τῆς ὁποίας ἡ 250ὴ ἐπετηρὶς ἐτηρήθη ἐφέτος ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἡμέρα ἐθνικοῦ πένθους, εἰς πᾶν ἄλλο δὲ μέρος τοῦ κόσμου ὡς ἡ κατ᾽ ἐξοχὴν χρονολογία τῆς βαρβάρου ἀποφάσεως, ἥτις μετήγγισεν εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἀγγλίαν, τὰς Κάτω - Χώρας, τὴν Σκανδυναυΐαν, τὴν Ρωσσίαν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Νότιον Ἀφρικήν, τὸ εὐγενέστατον αἷμα τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεδίδετο ἡ ὀνομασία τοῦ «Μεγάλου Ἔθνους». Ἰσχυρὰ τῷ ὄντι ἡ ζωτικότης αὐτοῦ, ὥστε νὰ μὴ ὑποκύψῃ τότε εἰς τὴν ἐξόντωσιν.!

Καὶ πῶς ἐξηγεῖται, ὅτι ὁ Γαλλικὸς Προτεσταντισμὸς κατόπιν τοιαύτης ἀφαιμάξεως, στραγγαλιζόμενος ὑπὸ χειρῶν ἐπιδεξίων ὅσον καὶ ἀγρίων, δὲν ἔσβυσε τότε; Ἡ λύσις τοῦ μυστικοῦ εὑρίσκεται ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ Πύργου τῆς Κωνσταντίας ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Aigue Mortes, πάλαι πόλεως τοῦ Βασιλέως Ἁγίου Λουδοβίκου. Ὁ Πύργος ἐχρησιμοποιήθη ὡς δεσμωτήριον, ὅπου ἐφυλακίζοντο αἱ γυναῖκες τῶν Ἀναμορφωτῶν. Ἐκεῖ ἐκρατεῖτο ἡ Μαρία Δυράνδου, καὶ αὕτη ἀναμφιβόλως, ἦτο ἡ χαράξασα διὰ τῆς βελόνης ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δεξαμενῆς τὴν λέξιν ***«Ἀνθίστασθε!»***

Τιμὴ εἰς πάσας καὶ πάντας, ὅσοι ἀντέταξαν εἰς τὴν κυνικὴν αὐταρέσκειαν τοῦ «Μεγάλου Μονάρχου» τὴν ἡρωϊκὴν ἐπιμονὴν τῆς πίστεως! Διὰ τῆς ἀπέλπιδός των ἀντιστάσεως ἔσωσαν τὴν Ἐλπίδα—ἔσωσαν τὴν Πίστιν!

3. ***Ἡ ἀνάστασις τοῦ Γαλλικοῦ Προτεσταντισμοῦ.*** Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1790, ὁ Rabaud Saint Etienne, υἱὸς ἑνὸς τῶν ἐν διωγμῷ Ἀναμορφωτῶν, ὅστις καὶ αὐτὸς ἦτο εἷς τῶν ἐπικεκηρυγμένων ἡρῴων τῆς πίστεως, περιήρχετο τὰς χέρσους πεδιάδας καὶ ἀγόνους χαράδρας τῶν Σεβεννῶν ὀρέων εὐαγγελιζόμενος, παρηγορῶν καὶ ἐνθαρρύνων τοὺς πιστούς, οἵτινες εἶχον εὕρει καταφύγιον εἰς τὴν δυσπρόσιτον ἐκείνην περιφέρειαν.

Κατὰ τὴν 15ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Σαὶντ Ἐτιὲν οὗτος ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστατικῆς Συνελεύσεως τῆς Γαλλίας. Ἡ εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα ἐκλογὴ τοῦ Ποιμένος τῆς Ἐρήμου ἐφάνη τότε εἰς τοὺς γνωρίσαντας διωγμὸν τριῶν ἑκατονταετηρίδων φανερὰ χεὶρ Θεοῦ. Ἀλλ' ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπεφύλαττε πολλὰ ἀπρόοπτα. Ἡ θύρα τῆς αἱματηρᾶς «Τρομοκρατίας» εἶχεν ἀνοιχθῆ, καὶ ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς θυμάτων ἦτο ὁ Σαὶντ-Ἐτιὲν—μέχρι τέλους, ὡς πάντοτε—ἀτάραχος καὶ ἀξιοπρεπής.

Σήμερον εἰς τὸ κέντρον τῶν Παρισίων, ἀπέναντι τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Λούβρου, ἐκ τῶν παραθύρων τῶν ὁποίων ὁ Βασιλεὺς Κάρολος Θ' ἐπυροβόλει τοὺς Προτεστάντας κατὰ τὴν τραγικὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, παρακινῶν τοὺς δημίους εἰς σφαγὴν—σήμερον, ἀπέναντι τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἐκείνου Ἀνακτόρου καὶ ἤδη Ἐθνικοῦ Μουσείου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, τὸ σεμνὸν καὶ ἀπέριττον παρεκκλήσιον τῶν μοναχῶν τοῦ Τάγματος τοῦ Ὁρατορίου εἶναι ναὸς Εὐαγγελικός, παραχωρηθεὶς εἰς τοὺς Ἀναμορφωτὰς ὑπὸ τοῦ Μ. Ναπολέοντος, γνωστὸς δὲ ὡς τὸ «Παρεκκλήσιον τοῦ Ὁρατορίου τοῦ Λούβρου». Πρὸ αὐτοῦ ἐγείρεται ὁ ἀνδριὰς τοῦ ἐπιφανεστέρου θύματος τῆς σφαγῆς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, Ναυάρχου Κολινῆ, μεταξὺ τεσσάρων μαρμαρίνων παραστάσεων τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Θρησκείας. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἠξιώθημεν κατὰ τὸ ἔτος 1935 νὰ ἑορτάσωμεν τὴν πένθιμον 250ὴν ἐπετηρίδα τῆς Ἀνακλήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς Νάντης ἐν πλήρει γαλήνῃ, ἐλευθερίᾳ καὶ συμπνοίᾳ ἐθνικῇ. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις μετέσχε τοῦ πανηγυσμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς γεννήσεως τοῦ Καλβίνου, τοῦ μεγαλοφυοῦς ἱδρυτοῦ τῆς Ἀναμορφωμένης Ἐκκλησίας καί, παρεμπιπτόντως, διὰ τοῦ μνημειώδους θεολογικοῦ καὶ φιλολογικοῦ του ἔργου, πατρὸς τοῦ Γαλλικοῦ πεζοῦ λόγου.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δικαία ἀνταπόδοσις τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ τῆς δικαιωσύνης τῆς χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ Γαλλικὴ Εὐαγγελικὴ οἰκογένεια, καίπερ ἠλαττωμένη κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα, ἀνέλαβε πάλιν τὴν οἰκεῖάν της θέσιν, ἥτις δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐλαχίστων.

Ὁ Γαλλικὸς Προτεσταντισμὸς ἔδωκεν εἰς τὴν χώραν ὑψηλὴν ἀναλογίαν ἀνδρῶν προεχόντων εἰς ὅλους τοὺς κλάδους καὶ ἰδίως εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπου ἡ προσκόμισις εἶναι ὅλως δυσανάλογος πρὸς τὴν πενιχρότητα τῶν εἰσοδυμάτων του. Πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν ἡ δημοτική, ἡ μέση καὶ ἡ ἀνωτάτη δημοσία ἐκπαίδευσις, εἶχον ταυτοχρόνως διευθυντὰς Εὐαγγελικούς. Καὶ εἰς τὴν σφαίραν τῆς

φιλανθρωπίας καὶ τῶν εὐαγῶν ἱδρυμάτων, εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς τὰς πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας ἱεραποστολάς, οἱ Γάλλοι Εὐαγγελικοὶ θεωροῦνται ὡς μία ἐκλεκτὴ πρωτοπορία τῶν ἱεραποστολῶν.

Ἡ συμβολὴ τοῦ Γαλλικοῦ Προτεσταντισμοῦ εἰς τὰς Καλὰς Τέχνας, τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἐκπαίδευσιν.

Ἐὰν ἡ Γαλλικὴ Ἀναμόρφωσις εἰσεχώρησε κατὰ πρῶτον βαθέως εἰς τὰ λαϊκὰ στρώματα, ἔφθασεν ὅμως καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας ἐκλεκτὰς τάξεις, κατ᾽ ἐξοχὴν δὲ τοὺς διανοουμένους. Ὁ Γαλλικὸς Οὑμανισμὸς (*) τοὺς ἐδέχθη μὲ ἰδιάζουσαν εὐμένειαν καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις διὰ πλήρους ἀποδοχῆς καὶ προσχωρήσεως.

Ὁ Λεφὲβρ ντ᾽ Ἐτάπλ, ἐκ τῶν τελειοτέρων τύπων τοῦ Οὑμανισμοῦ, ἦτο ταυτοχρόνως εἷς τῶν φωστήρων τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς Γαλλικῆς Ἀναμορφώσεως. Διδάσκαλος φιλοσοφίας καὶ μαθηματικῶν ἐν Παρισίοις, κατόπιν πολλῶν περιηγήσεων ἐν Εὐρώπῃ χάριν σπουδῶν, ἰδίως ἐν Ἰταλίᾳ, ἀπέκτησε φήμην διὰ τῶν πολυπληθῶν του φιλοσοφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἔργων, ἰδίως δὲ διὰ τῶν μελετῶν του περὶ Ἀριστοτέλους, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης. Ἡ ἐπίδοσις αὕτη ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ὁλοσχερῆ αὐτοῦ ἀφιέρωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Βίβλον. Εὐσυνείδητος ὅσον καὶ σοφός, ἀνελάμβανε σοβαράς, ἴσως δὲ καὶ παρατόλμους εὐθύνας.

Ἐν τούτοις εὑρισκόμενος ἐν ἐξορίᾳ παρὰ τῇ Αὐλῇ τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου τῆς Ναυάρας, εἶχε τύψεις τῆς συνειδήσεως, διότι αὐτός, ὁ πραγματικὸς εἰσηγητὴς τῆς Γαλλικῆς Ἀναμορφώσεως, δὲν εἶχεν ἀξιωθῇ νὰ ὑποστῇ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, ὡς τόσοι ἐξ ἐκείνων οἵτινες τὸν εἶχον ἀκούσει καὶ ἀκολουθήσει! Οὑμανιστὴς ἐπίσης ὁ ἐπίσκοπος Μπρισσονὲ καὶ οἱ συμπαθοῦντες πρὸς τὴν διδαχήν του, οἵτινες ἠκολούθησαν τὴν λογικὴν τῆς πίστεώς των, κληθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου Α΄ ὅπως ἱδρύσωσι τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας, τὸ μόνον ἐκτὸς τῶν Προτεσταντικῶν Ἀκαδημιῶν, ὅπου ἐδιδάσκετο ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ἑβραϊκή. Οὑμανισταὶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ Στέφανοι, οἱ βασιλικοὶ ἐκεῖνοι τυπογράφοι, οἵτινες ἵδρυσαν ἐν Γενεύῃ μίαν δυναστείαν τῆς ἀρτίας τυπογραφίας, προοίμιον ἐκείνης τῶν ἐκ Λυὼν Ἐλζεβίρων. Οὑμανιστὴς καὶ ὁ κυριώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Καλβίνου Θεόδωρος Βέζας, τοῦ ὁποίου αἱ ἐργασίαι ἐπὶ τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκδοθείσης τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Στεφάνων καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν Ἐλζεβίρων, συνεπλήρωσαν ἐπαξίως τὰς μελέτας τοῦ Ἐράσμου. Οὑμανιστὴς ἐκλε-

(*) ***Οὑμανισμὸς*** (humanismus) λέγεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μεσαίωνος ἡ διανοητικὴ ἐκείνη κίνησις τοῦ 15ου αἰῶνος ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἥτις διέσπασε τὰ δεσμὰ τῆς σχολαστικῆς θεολογίας καὶ φιλοσοφίας καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐπανεύρεσιν καὶ μελέτην τῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Ὁ Οὑμανισμὸς εἶναι ἡ πρώτη φάσις τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν Γραμμάτων (Renaissance), ἥτις ἐξεδηλώθη εἰς τὴν Ἑσπερίαν, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε οἱ Ἕλληνες σοφοὶ τοῦ Βυζαντίου κατέφυγον εἰς τὴν Ἰταλίαν, φέροντες μεθ᾽ ἑαυτῶν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, ἅτινα εἶχον βαθμηδὸν λησμονηθῇ ἐν τῇ Δύσει διὰ μέσου τῶν αἰώνων τῆς πολιτικῆς ἀναστατώσεως καὶ τοῦ πνευματικοῦ σκότους.

κτὸς καὶ ὁ Ἰωάννης Καλβῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ εἰδικότης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ἑβραϊκὴν τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἐμβριθὴς καὶ μοναδικὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς ἀναγινώσκοντας τὰς Ἑρμηνείας του, τὰς ὁποίας οὐδὲν ἔργον μεταγενέστερον ἠδυνήθη νὰ παραγκωνίσῃ.

Θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ᾽ ἄπειρον ἀπαριθμῶν τὰς πηγὰς τῆς διανοήσεως τοῦ Γαλλικοῦ Προτεσταντισποῦ, αἵτινες ἀπέδωκαν μίαν παράδοσιν σταθεράν, συνεχιζομένην καὶ ἀκμαίαν ἀκόμη καὶ σήμερον. Ἐὰν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Κολλεγίου τῆς Γαλλίας Γουλιέλμος Bude ἦτο Προτεστάντης ἐκ πεποιθήσεως πολὺ πρὶν ἢ γίνῃ φανερὸς τοιοῦτος, ὁ πραγματικὸς ἱδρυτὴς τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ὑπῆρξεν ὁ Οὐγενότος Courert, πρῶτος αὐτῆς ἰσόβιος γραμματεύς, ὅστις ἀπαθανατίζων τὴν Οὐγενοτικὴν ψαλμῳδίαν, ἀνεθεώρησε τὴν μετάφρασιν τῶν Ψαλμῶν, ἣν εἶχεν ἀρχίσει ὁ Βέζας μετὰ τοῦ Κλήμεντος Μαρώ, μελοποιηθέντων δὲ ὑπὸ τοῦ μεγίστου μουσικοῦ τοῦ 16ου αἰῶνος, Γουδιμίλ, μαθητοῦ τοῦ Παλεστρίνα καὶ θύματος ἐν Λυῶνι τῆς σφαγῆς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου. Ὑφ᾽ ὅλας τὰς ἐπόψεις οἱ μελοποιηθέντες ψαλμοὶ τῶν Διαμαρτυρομένων τῆς Γαλλίας ἐκληροδότησαν ἐν τούτοις τὴν πνευματικωτέραν καὶ συνάμα καλλιτεχνικωτέραν ἔκφρασιν τῆς Χριστιανικῆς εὐσεβείας.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν καλῶν τεχνῶν, παρ᾽ ὅλας τὰς προκαταλήψεις τῶν Διαμαρτυρομένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατὰ τῆς καλλιτεχνίας, πρέπει νὰ ἀναφέρω ὀνόματά τινα. Οἱ τρεῖς μέγιστοι καλλιτέχναι τῆς ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς καὶ κεραμοπλαστικῆς ἦσαν διάπυροι Οὐγενότοι, ὁ Ἰωάννης Γκουζόν, ὁ Ἰωάννης Κουζὲν καὶ ὁ Βερνάρδος Παλισσύ.

Οἱ ὡς ἄνω Δισμαρτυρόμενοι καὶ πολλοὶ ἀκόμη ἄλλοι εἶχον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ὅλων τῶν βαθμῶν ἐνδιαφέρον ἱερὸν καὶ ἀφοσίωσιν ἀληθῆ. Ἓν μόνον ὄνομα θ᾽ ἀναφέρω—τὸ τοῦ Ματθουρίνου Κορδιέρου, κατὰ πρῶτον δικασκάλου τοῦ Καλβίνου, κατόπιν δὲ μαθητοῦ αὐτοῦ ἐν Γενεύῃ, ὅπου διωργάνωσε τὸ Κολλέγιον ἐπὶ παιδαγωγικῶν βάσεων, θεωρουμένων ἀκόμη καὶ σήμερον ὡς προτύπων.

Ἐν μέσῳ τῶν περισπασμῶν, ὑφ᾽ ὧν περιεκυκλοῦτο, ὁ Γαλλικὸς Προτεσταντισμὸς ἐννόησεν ὅτι ἵνα ἀνθέξῃ ἀπέναντι Κράτους καὶ Ἐκκλησίας ἐχθρικῆς, ἔπρεπε νὰ δημιουργήσῃ μίαν νέαν παράδοσιν. Καὶ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθωθῇ εἰμὴ διὰ τοῦ σχολείου. Ἀπὸ δὲ τῆς συγκροτήσεως τῶν πρώτων αὐτῆς συνόδων, κρυφίως ἑκάστοτε συνερχομένων, ἡ Γαλλικὴ Ἀναμόρφωσις ἤρχισε νὰ ἀσχολῆται ἐντατικῶς μὲ τὸ ζήτημα τοῦ σχολείου. Τὸ 2ον κεφάλαιον τῆς Ἐκκλ. Τάξεως τῆς Ἀναμεμορφωμένης Ἐκκλησίας τῆς Γαλλίας διατάσσει τὰς ἐκκλησίας ὅπως ἡ νεολαία ἐκπαιδεύεται ἄνευ ἐξαιρέσεων. Τὴν διαταγὴν αὐτὴν ἐξετέλεσαν ἐπακριβῶς αἱ ἐκκλησίαι, ἐνίοτε δὲ ἐν ἐξάρσει ἡρωϊκῇ ἄνευ ἐπαρκοῦς προφυλάξεως. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν διωγμῶν ὠργανώθησαν σχολεῖα, ἀκόμη δὲ καὶ λύκεια καὶ γυμνάσια, προητοιμάζοντο δὲ Ἀκαδημίαι, τῶν ὁποίων ἐψηφίσθησαν τὰ καταστατικὰ πρὶν ἀκόμη συγκροτηθῶσιν. Ὅταν Ἑρρῖκος ὁ Δ′ ἐδημοσίευσε τὸ Διάταγμα τῆς Νάντης, διὰ τοῦ ὁποίου παρείχοντο εἰς τοὺς Διαμαρτυρουμένους αἱ θρησκευτικαὶ ἐλευθερίαι ὑπὸ ἐγγύησιν, τὰ σχολεῖα, τὰ γυμνάσια, καὶ ἡ Ἀκα-

δημία αὐτῶν ἐνεφανίσθησαν, ὡς νὰ εἶχον ἐκφυτρώσει ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ εὐθὺς ἐκάλυψαν τὴν χώραν. Τὰ πανεπιστήμια τοῦ Μοντωμπὰν καὶ τοῦ Σωμὺρ ἱδρύθησαν διὰ βασιλικῆς προνομίας, καὶ ἡνώθησαν μὲ τὰς ἤδη ὑπαρχούσας εἰς ἄλλα κέντρα τῆς Γαλλίας—φεούδα τοῦ Στέμματος εἰς Ὀράγγην, Σεδάν, Ὀρθέζ. Εἰς τὰ πανεπιστήμια αὐτὰ ἐδιδάσκοντο ἡ φιλολογία, ἡ ἰατρική, αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ νομική. Τὴν θεολογίαν ἐδίδαξαν διάσημοι ἄνδρες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ φωστῆρες τῆς καθαρᾶς καὶ ἀνοθεύτου διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Γκαστὼν Μπουασσιέ, ὁ γνωστὸς λατινιστὴς καὶ λεπτὸς λογογράφος, ἔγραφε περὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ Γαλλικοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὅτι «ἡ μεταρρύθμισις τῶν σπουδῶν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ὑπῆρξε πρωτίστως ἔργον Προτεσταντικόν». Διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων τούτων αὐται αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀναμορφώσεως, αἱ ἐξηντλημέναι ἐκ τῶν διωγμῶν καὶ ἕτοιμοι νὰ ὑποκύψουν, ἐφορολογοῦντο ὑπὸ τῶν Συνόδων, ἀναγκαζόμεναι νὰ εἰσφέρωσιν οὐχὶ τὸ δέκατον τοῦ εἰσοδήματός των, ἀλλὰ τὸ πέμπτον, διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὑποψηφίων θεολόγων των!

Ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἑκατονταετίαν τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο φῶς τῆς ἐκπαιδεύσεως παρέμεινε κεκαλυμμένον «ὑπὸ τὸν μόδιον», οὕτως εἰπεῖν, συνεπείᾳ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ Διατάγματος τῆς Νάντης, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἐξηφανίσθησαν ὅλα τὰ ἐκπαιδευτήρια, ἀκόμη δὲ τὰ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τὰ μόνα δὲ σχολεῖα ἦσαν τὰ ***«σχολεῖα τοῦ κλαριοῦ»***, ἀνάλογα πρὸς τὰς θρησκευτικὰς συναθροίσεις τῆς «Ἐρήμου», εἶδος κατηχητικῶν μαθημάτων κρυφίως παραδιδομένων μὲ πᾶσαν προφύλαξιν, ἕνεκα τῶν ἀπηνῶν διωγμῶν τοῦ Κράτους, οὕτω δὲ ἐξηφανίσθη ἓν ἐκ τῶν Καυχημάτων τῆς Γαλλικῆς Διαμαρτυρήσεως, καὶ τῆς Γαλλικῆς Σκέψεως.

Κατὰ τὸ ἔτος 1802 τὸ Κογκορδᾶτον τοῦ Μ. Ναπολέοντος καθώριζε διὰ τοὺς Προτεστάντας μίαν νομικὴν ὑπόστασιν ἰσοβάθμιον πρὸς τὴν τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Τῷ 1808 τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μοντωμπὰν ἤνοιξε τὰς πύλας αὐτοῦ· ἐντὸς δ᾽ ὀλίγων ἐτῶν οἱ διαφυγόντες τὴν ἐξόντωσιν Γάλλοι Προτεστάνται ἵδρυον ἐκκλησίας καὶ σχολεῖα κατὰ ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας. Τῷ 1880 οἱ νόμοι τοῦ Ἰουλίου Φερρὺ καὶ τὸ «λαϊκὸν σχολεῖον», ὑπὸ Προτεστάντας διευθυντὰς καὶ διδασκάλους, ὑπῆρξαν τὸ σύνθημα τῆς αὐθορμήτου μεταβιβάσεως τῶν Προτεσταντικῶν σχολείων εἰς τὸ Κράτος. Εἰς δὲ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀνατίθεται ἡ εἰδικωτέρα θρησκευτικὴ διδασκαλία. Ἡ θεολογικὴ διδασκαλία εἰς τὰ πανεπιστήμια εὐνοεῖται ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεολαίας καὶ προμηνύει ἀγλαοὺς καρποὺς διὰ τὴν θεολογικὴν σκέψιν ἐν Γαλλίᾳ.

H. Clavier

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀβησσυνίας, ἂν καὶ πνευματικὴ θυγάτηρ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀνήκει ὀργανικῶς εἰς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν, λαμβάνουσα τὴν χειροτονίαν τῶν ἱερέων της παρὰ τοῦ

ἐν Καΐρῳ Κόπτου Μητροπολίτου. Ὅτε τὸ Εὐτυχιανὸν δόγμα τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ παρέσυρε πλεῖστα ποίμνια τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ, ἡ ἀποκήρυξις αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν ἴσχυσε νὰ ἐπαναφέρῃ ταῦτα εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, μετὰ μακρὸν δὲ καὶ ἐμπαθῆ θεολογικὸν ἀγῶνα, ὃν δὲν κατώρθωσαν νὰ κατευνάσουν δύο Αὐτοκράτορες, ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης Ἰάκωβος Βαραδαῖος ὠργάνωσεν εἰς ἀνεξαρτήτας Ἐκκλησίας. τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Συρίας καὶ τὴν τῆς Μεσοποταμίας, βραδύτερον δὲ καὶ τὴν τῆς Ἀρμενίας καὶ τὴν Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Αἰγύπτου. Πρὸς ταύτῃ δὲ προσχωρήσασα ἡ Αἰθηοπικὴ Ἐκκλησία, δέχεται μέχρι σήμερον τὸν Μητροπολίτην αὐτῆς ἐκ χειρὸς τοῦ πατριάρχου τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Κλῆρος τῆς Ἀβησσυνίας ἀποτελεῖ στοιχεῖον σημαῖνον τοῦ πληθυσμοῦ. Συνδέεται δι᾿ οἰκογενειακῶν δεσμῶν μὲ τὴν βασιλεύουσαν Ἀμχαρικὴν δυναστείαν καὶ εἶναι τάξις προνομιοῦχος, ἔχουσα δικαιώματα ἑνὸς πέμπτου ἐπὶ τῆς ὅλης ἐσοδείας τῆς χώρας, ὅπερ δημιουργεῖ δυσχερείας διὰ τὴν κανονικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου. Οἱ ἱερεῖς εἶναι ἐν γένει ἀπαίδευτοι ἀσχολούμενοι μὲ τὰ τυπικὰ τῆς θρησκείας. Ὁ μοναχισμός, ὅστις ἐβράδυνε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν θρησκευτικὴν νοοτροπίαν τοῦ λαοῦ, ἐξηπλώθη κατόπιν ἁλματικῶς εἰς ὅλας τὰ τάξεις. Αἱ ἀναχωρήσεις εἰς τὴν ἔρημον χάριν ἀσκήσεως ἦσαν ἀναρίθμητοι καὶ τὰ σωζόμενα λείψανα μοναστηρίων ἐν τῇ ἐρήμῳ μαρτυροῦν περὶ τοῦ ζήλου τῶν Αἰθιόπων διὰ τὸν μοναχισμόν.

Ἡ ποικιλία, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν ὅλην σύνθεσιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἀβησσυνίας. ἀναφαίνεται καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν του. Μερικοὶ ἀναβιβάζουν εἰς 70 τὰς γλώσσας καὶ εἰς 200 τὰς διαλέκτους, αἱ ὁποῖαι ὁμιλοῦνται ἐν Ἀβησσυνίᾳ. Ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὑπερβολικὸς ὁ ὑπολογισμὸς αὐτός, πρέπει ὅμως νὰ μὴ λησμονηθῇ ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν ὑποδιαιρέσεων τῶν Ἀφρικανικῶν φυλῶν, γεγονὸς μαρτυρούμενον ὑπὸ τῶν ἱεραποστόλων οἵτινες κατέγειναν εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς πρὸς χρῆσιν τῶν ἐκχριστιανιζομένων ἰθαγενῶν.

Αἱ κυριώτεραι ὁμιλούμεναι γλῶσσαι τῆς Ἀβησσυνίας εἶνε ἡ Ἀμχαρικὴ (γλῶσσα τῆς Αὐλῆς καὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων), ἡ Τιγρέα, καὶ ἡ Τιγράνια, ἀμφότεραι ἐκ τῆς ἀρχαίας Γεὲζ παραγόμεναι.

Ἡ Γεέζ, ἡ ἀρχαία καθομιλουμένη γλῶσσα τῆς Αἰθιοπίας, σήμερον δὲν ὁμιλεῖται, οὔτε ἐννοεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ — Εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς φιλολογίας, – ἡ καὶ «Χριστιανικὴ» λεγομένη γλῶσσα, καθόσον τὸ πλεῖστον τῆς Αἰθιοπικῆς φιλολογίας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐκκλησιαστικά, λειτουργικά, καὶ θεολογικὰ βιβλία. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν καὶ νεώτεραί τινες μεταφράσεις — Ἅγιαι Γραφαὶ χειρόγραφοι, ἄλλαι μὲν μεταφρασθεῖσαι ἐκ τῆς Ἀραβικῆς, ἄλλαι δὲ ἐκ τῆς Ἑλλην. μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, ἡ δὲ Καινὴ Διαθήκη ἐκ τοῦ ἀρχετύπου Ἑλληνικοῦ. Τὸ ἀρχαιότερον ἀντίτυπον τῆς Ἁγίας Γραφῆς θεωρεῖται μετάφρασις ὑπὸ τοῦ Φρουμεντίου, πρώτου Ἐπισκόπου Αὐξώμης καὶ Εὐαγγελιστοῦ τῆς Αἰθιοπίας. Ἐκτὸς τῶν Κανονικῶν Βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται καὶ τὰ Ἀπόκρυφα (τὰ ἀναγινωσκόμενα), τινὰ τῶν ὁποίων δὲν σώζονται ἀλλαχοῦ, ὡς τὸ

Βιβλίον τῶν Ἰωβηλαίων καὶ τὸ Βιβλίον τοῦ Ἐνώχ, εὐλαβὲς ἀνάγνωσμα τῶν πρὸ Χριστοῦ Ἑλληνοφώνων Ἰουδαίων.

Τοῦ Βιβλίου τοῦ Ἐνὼχ εἶχε γνῶσιν ὁ Ἀπόστολος Ἰούδας, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς του (ἐδ. 14, 15) Μὲ τὴν προσθήκην ὅλων τῶν μὴ κανονικῶν τούτων συγγραμμάτων ἡ Π. Διαθήκη τῶν Αἰθιόπων καταντᾷ νὰ περιλαμβάνῃ 66 βιβλία ἀντὶ τῶν κανονικῶν 39.

Ἡ γεωγραφικὴ ἀπομόνωσις τῆς Αἰθιοπίας ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κόσμου συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀποφύγῃ ἡ χώρα καὶ τὸ ἔθνος τοῦτο τὸ κῦμα τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, τὸ ὁποῖον κατέκλυσε τὴν Ἀνατολήν, τὴν Β. Ἀφρικὴν καὶ παρ' ὀλίγον τὴν Νοτιοδυτικὴν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ 7ου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν, ἂν καὶ σήμερον ὑπάρχουν πλέον τῶν 600,000 Μουσουλμάνων ἐν Ἀβησσυνίᾳ, κυρίως ἐπηλύδων Ἀράβων κατοικούντων τὰς βορείους παραμεθορίους ἐπαρχίας.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα ἔφθασεν εἰς Αἰθιοπίαν μία Πορτογαλλικὴ ἱεραποστολή, ἥτις εἶχεν ἀκούσει ὅτι ἐν Ἀφρικῇ ὑπάρχει βασίλειον Χριστιανικὸν ὑπὸ ἡγεμόνα τὸν «Πρεσβύτερον Ἰωάννην». Ἐλθόντες εἰς Αἰθιοπίαν οἱ ἱεραπόστολοι οὗτοι καὶ εὑρόντες τῷ ὄντι Χριστιανικὸν κράτος ὑπὸ Χριστιανὸν βασιλέα, ἐπεδόθησαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ νὰ νὰ πείσουν τοὺς Αἰθίοπας νὰ προσέλθουν εἰς τὸν Παπισμόν. Ἡ προσπάθεια αὕτη, ἂν καὶ παρετάθη ἐπὶ ὁλόκληρον αἰῶνα, ἀπέτυχε τελείως. Κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, Εὐαγγελικοὶ ἱεραπόστολοι ἐγκατεστάθησαν ἐν Ἀβησσυνίᾳ πρὸς ἐκχριστιανισμὸν τῶν Μωαμεθανῶν καὶ Ἰουδαίων, ἡ δὲ Βρεττανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία ἐξέδωκε τὴν Ἁγ. Γραφὴν ἢ μέρη αὐτῆς εἰς 12 διαλέκτους ἐκ τῶν ἐν Ἀβησσυνίᾳ λαλουμένων. Ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία, παρ' ὅλην αὐτῆς τὴν καθυστερημένην κατάστασιν, εὐνοεῖ τὴν διάδοσιν τῶν Ἱ. Γραφῶν, καὶ αἱ πωλήσεις τῶν ἱερῶν βιβλίων αὐξάνουν σταθερῶς παρ' ὅλην τὴν ἀγραμματοσύνην, ἥτις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τοῦ λαοῦ. Ἐκ τῆς βαθμιαίας ταύτης ἐξαπλώσεως τῆς γνώσεως τοῦ Θείου Λόγου ἀναμένεται εὐλόγως ἡ ἀναμόρφωσις τῆς ἀρχαίας ταύτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ αὐτῆς ἀπὸ τὰς ἀφαντάστους Ἀφρικανικὰς δεισιδαιμονίας, αἵτινες εἰσεχώρησαν εἰς αὐτὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Εἰς τὴν γενναίαν ταύτην μικρὰν χώραν, ἥτις σήμερον ἡρωϊκῶς μάχεται κατὰ πολὺ ἰσχυροτέρου ἐχθροῦ ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἀνεξαρτησίας, ἂς εὐχηθῶμεν πάντες οἱ Χριστιανοὶ ταχεῖαν θρησκευτικὴν ἀναζωπύρησιν καὶ ἀποδοχὴν τοῦ πλήρους φωτὸς τοῦ Εὐαγγελίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΑΓΡΟΥ

ΚΟΡΕΑ

Μεταξὺ τῶν Ἱεραποστολικῶν ἀγρῶν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς ἡ Κορέα προέχει ὡς πρὸς τὴν ταχεῖαν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταξὺ λαοῦ, ὅστις ἀρχικῶς προσκείμενος εἰς τὸν Βουδδισμόν, ἐγκατέλιπε τοῦτον πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν, καὶ ὡς ἐπίσημον θρησκείαν ἐδέχθη τὸν Κομφουκιανισμόν, ὅστις εἶναι ἡ θρησκεία τῶν ἀνωτέρων καὶ διανοουμένων τάξεων, ἐνῷ αἱ μᾶζαι τοῦ λαοῦ, ἀπὸ

μακρᾶς παραδόσεως ἀκολουθοῦν μορφήν τινα δαιμονολατρείας, διάγοντες εἰς κάθε βῆμα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, μὲ τὰς περιπετείας καὶ τὰς ἀσχολίας αὐτῆς ὑπὸ τὸν φόβον τῶν δαιμόνων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξευμένισις ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν μέριμναν τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ταυτοχρόνως ὁλόκληρον τὴν θρησκείαν των. Οὐδόλως παράδοξον λοιπὸν ὅτι ἐλθόντες εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Χριστιανισμόν, τὸν ἠσπάσθησαν ὁλοψύχως καὶ μὲ ἐνθουσιασμόν.

Οἱ πρῶτοι Εὐαγγελικοὶ ἱεραπόστολοι ἔφθασαν εἰς τὴν Κορέαν κατὰ τὸ ἔτος 1885. Κατὰ πόσον δὲ ηὐδοκίμησε τὸ ἔργον των ἀποδεικνύουν ὄχι μόνον οἱ ἀριθμοὶ—τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανικῶν κοινοτήτων καθ' ὅλην τὴν χώραν, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Εὐαγγελικῶν ναῶν εἰς τὰς μεγαλειτέρας πόλεις—ἀλλὰ καὶ ὁ ζῆλος τῶν Χριστιανῶν ἰθαγενῶν ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ὡς καὶ αἱ οἰκονομικαὶ θυσίαι εἰς τὰς ὁποίας αὐθορμήτως ὑποβάλλονται πρὸς διάδοσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν χώραν των.

Οἱ ἱεραπόστολοι ἀντιπροσωπεύουν διαφόρους ἀποχρώσεις Ἀναμεμορφωμένων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες διαφέρουν ἀπ' ἀλλήλων ὄχι κατὰ τὰ δόγματα ἀλλὰ κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως· οἱ δὲ ἱεραπόστολοι ὅλων τῶν ἀποχρώσεων τούτων συνεργάζονται μετ' ἀλλήλων ἐν συμπνοίᾳ, συνιστῶντες οὕτω τὸν Χριστιανισμὸν καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός των πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς.

Εἶναι ἄξιον προσοχῆς πόσην σημασίαν οἱ Κορεᾶται ἀποδίδουν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Εἰς τὰ Κυριακὰ σχολεῖα ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία πάσης ἡλικίας, φοιτοῦν τακτικὰ καὶ οἱ δεικνύοντες ἀπροθυμίαν πρὸς τοῦτο δὲν θεωροῦνται ἐν τάξει μὲ τὴν θρησκευτικήν των ὑποχρέωσιν ὡς μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν πόλιν Πυεγγυὰν ὅπου ὑπάρχουν δύο μεγάλαι ἰθαγενεῖς ἐκκλησίαι, ἑκάστη μὲ ὁλομέλειαν χιλιάδων ψυχῶν, ἡ Πρεσβυτερικὴ Ἐκκλησία ἀφιερώνει ὅλας τὰς πρωϊνὰς ὥρας, τῆς Κυριακῆς εἰς τὰ μαθήματα τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου. Λειτουργοῦν πρῶτον αἱ τάξεις τῶν παιδίων, κατόπιν αἱ τῶν γυναικῶν καὶ τελευταῖον αἱ τῶν ἀνδρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ ὑπέργηροι. Ἐν ὅλῳ 2,000 καὶ πλέον ψυχαὶ διδάσκονται κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην. Ὅτι τὸ Κυριακὸν σχολεῖον εἶναι τὸ φυτώριον τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀλήθεια πανθομολογουμένη εἰς τὰς Εὐαγγελικὰς ἐκκλησίας — καθότι μόνον διὰ τῆς συστηματικῆς μελέτης τοῦ Θείου Λόγου δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ τελείως τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι προπαρασκευὴ διὰ τὴν ἀκρόασιν τοῦ κηρύγματος, τὸ ὁποῖον φυσικῶς ἀδυνατεῖ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ πάντα τὰ θέματα τῶν Γραφῶν.

Ὁ ζῆλος τῶν ἰθαγενῶν Χριστιανῶν τῆς Κορέας τοὺς ὠθεῖ εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμοεθνῶν των, οἵτινες εἰσέτι δὲν ἐγνώρισαν τὸν Χριστόν, δι' ὑπαιθρίων κηρυγμάτων καὶ ἄλλων μέσων πνευματικοῦ διαφωτισμοῦ.

Εἰς τὰς πτωχοτέρας συνοικίας τῆς εἰρημένης πόλεως ἱδρύθησαν «λέσχαι τῆς Ἁγίας Γραφῆς», εἰς τὰς ὁποίας φοιτοῦν τὰ πτωχὰ παιδιά, καὶ πολλάκις οἱ γονεῖς των. Ἐκεῖ διδάσκονται νὰ ἀναγινώσκουν καὶ νὰ ἐκστηθίζουν κατάλληλα μέρη τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν ψαλμῶν καὶ ἄλλων χωρίων τῆς Γραφῆς. Οἱ διδάσκαλοί των εἶναι ἰθαγενεῖς φοιτηταὶ τῆς θεολογίας, βοηθούμενοι ὑπὸ μαθητῶν καὶ

μαθητριῶν τῶν σχολείων. Τὰ μαθήματα εἶναι ἑσπερινά, διαρκείας ἐν ὅλῳ τριῶν ὡρῶν, διακοπτόμενα δι᾽ ὑμνῳδίας καὶ σχολικῶν ᾀσμάτων. Πολλὰ τῶν παιδίων τούτων ἀποφοιτῶντα, κατατάσσονται εἰς τὰ Κυριακὰ Σχολεῖα τῶν ἐκκλησιῶν.

Ὁ ζῆλος τῶν ἰθαγενῶν Χριστιανῶν τοὺς ἐνέπνευσε μίαν εὐαγγελιστικὴν προσπάθειαν ὑπὲρ τῶν λεμβούχων, οἵτινες ἐργάζονται καθ᾽ ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Ταϊτόγγ. Κατὰ τὸ 1886 βιβλιοπώλης τις τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας τῆς Σκωτίας, τὸ ὄνομα Θωμᾶς, ἀποβιβασθεὶς εἴς τι σημεῖον τοῦ ποταμοῦ διὰ νὰ πωλήσῃ τὰ Εὐαγγέλιά του, ἐφονεύθη ὑπὸ ὄχλου φανατικοῦ. Κατὰ τὸν περισυνὸν Ἰούλιον μία ὡραία ἀτμάκατος, φέρουσα τὸ ὄνομα «Θωμᾶς», ἀφιερώθη εἰς τὸ Εὐαγγελικὸν ἔργον ὑπέρ τῶν λεμβούχων, τὴν δὲ δαπάνην τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἀποστολῆς ἀνέλαβον τρεῖς γέροντες, ἄνω τῶν 60 ἐτῶν ἡλικίας, τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἐνεννηκοντούτης, εὑρίσκετο μεταξὺ τοῦ μαινομένου πλήθους τὸ ὁποῖον ἐφόνευσε τὸν βιβλιοπώλην Θωμᾶν, εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ εὐλαβὴς αὕτη δωρεά.

Τῆς ἐν Πυεγγυὰν Πρεσβυτερικῆς Ἐκκλησίας ἡ ὁλομέλεια ὑπερβαίνει τὰς 2.000 ψυχῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν θεωροῦνται ἐν τάξει, τὰ μέλη αὐτῆς ὅσα δὲν φοιτοῦν τακτικῶς εἰς τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον.

Ἐκτὸς τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου καὶ τῆς Θείας λατρείας μετὰ κηρύγματος, ὑπάρχουν κατὰ τὴν ἑβδομάδα καὶ συνάξεις πρὸς κοινὴν προσευχήν, ἐκτάκτως δὲ καὶ συνάξεις πρὸς ἀναζωπύρησιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Πρὸς τούτοις, εἰς τὰς πτωχοτέρας συνοικίας τῆς πόλεως Πυάγγνυαν, ἱδρύθησαν «λέσχαι τῶν παιδίων» ὅπου καθεκάστην ἑσπέραν φοιτηταὶ τῆς θεολογίας, καὶ μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι τῶν σχολείων διδάσκουν τὰ πτωχὰ παιδιὰ ἀνάγνωσιν καὶ ᾠδικήν, μὲ ἐφαρμογὴν εἰς ὕμνους καὶ σχολικὰ ᾄσματα καὶ μὲ ἐξήγησιν τῶν ἁπλουστέρων ἱστορικῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς· εἰς τὸ τέλος δὲ ἐν εἴδη ψυχαγωγίας, οἱ μαθηταὶ ξεκουράζονται μὲ παιγνίδια. Ἡ φοίτησις αὐτὴ διαρκεῖ ἐν ὅλω τρεῖς ὥρας καθ᾽ ἑσπέραν. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι προσπάθεια τῆς νεολαίας τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητευομένων εἰς τὰς «λέσχας τῆς Ἁγίας Γραφῆς», προβιβάζονται εἰς τὸ Κυριακὸν σχολεῖον τῆς Ἐκκλησίας πολλοὶ δὲ γονεῖς ζητοῦν τὸ Χριστιανικὸν βάπτισμα. Τόσον δὲ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος παντὸς Κορεάτου Χριστιανοῦ νὰ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς εὐημερίας τῶν ὁμοίων του, ὥστε οἱ προεστῶτες τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν ὀργανώνουν Εὐαγγελιστικὰ κηρύγματα ὑπαίθρια, εἰς τὰ ὁποῖα προσέρχονται ἐκ περιεργείας οἱ μὴ γνωρίζοντες τὸν Χριστιανισμόν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἀποδέχονται τὴν ἀλήθειαν.

Μία ὡραία προσπάθεια τῶν Χριστιανῶν ἐκείνων εἶναι ἡ χρησιμοποίησις «πλωτοῦ εὐαγγελιστικοῦ συνεργείου», ἤτοι, πλοίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιβαίνουν διδάσκαλοι.

Τὴν ἐκπαίδευσιν εἰς Πυεγγυὰν ἀντιπροσωπεύουν δύο ἱδρύματα μέσης ἐκπαιδεύσεως ἤτοι Κολλέγεια, καὶ ἕνα ἀνώτερον Λύκειον θηλέων. Ἡ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων μετεκομίσθη πέρυσιν εἰς εὐρυχωρότερον κτίριον. Τὸ γυμνάσιον τῶν ἀρρένων ἐτέθη εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μὲ τὰ κρατικὰ γυμνάσια. Ἐκ τῶν 32 περυσινῶν ἀποφοίτων 22 ἦσαν Χριστιανοὶ καὶ 9 κατηχούμενοι.

Ἡ πληγὴ τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἐν συνδυα-

σμῷ μὲ τὸ σύστημα τῶν Ἰαπωνικῶν καφενείων εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἄλλα κέντρα, ἐξήγειραν τὴν Χριστιανικὴν κοινωνίαν εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναχαίτισιν τοῦ κακοῦ, τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσον αἱ ὑπηρετοῦσαι εἰς τὰ καφενεῖα ἐκεῖνα εἶναι κόραι, ἢ κορασίδες. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἱδρύθη ἡ Χριστιανικὴ Ἕνωσις ὑπὲρ Ἠθικῆς Ἀναμορφώσεως, ἥτις ἐργάζεται συντόνως πρὸς διέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἡ νοσηλεία εἶναι κλάδος ἐργασίας διὰ τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἔχουν ἰδιάζουσαν κλίσιν καὶ δεξιότητα αἱ γυναῖκες τῆς Κορέας. Αἱ ἄρισται τῶν νοσοκόμων τῶν Ἡνωμένων Χριστιανικῶν Νοσοκομείων εἰς τὴν πρωτεύουσαν Σεοὺλ πρόκειται νὰ σταλοῦν εἰς Μελβούρνην τῆς Αὐστραλίας πρὸς τελειοποίησιν καὶ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἀγγλικῆς.

Σπανίως ἱεραποστολικὸς ἀγρὸς ἀπέδωκε καρποὺς τόσον πλουσίους, ὅσον ἡ Κορέα.

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ

Ἐξ ὅλων τῶν μεταβολῶν καὶ μεταμορφώσεων, ἃς ὑπέστη ἡ Παλαιστίνη ἀπὸ τῆς Βρεττανικῆς κατοχῆς καὶ ἐντεῦθεν, τὰς μεγαλειτέρας παρατηρεῖ ὁ ἐπισκέπτης εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τὴν μικρὰν ἐκείνην ἐπαρχίαν, ἥτις ἔχει ἰδιαιτέραν ἱερότητα, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ἐξετυλίχθη τόσον σπουδαῖον μέρος τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Εἰς ὅλας ὅμως τὰς μεταμορφώσεις, οἱ Βρεττανοὶ κυβερνῆται ἐφρόντισαν ὅπως μὴ διαταραχθῇ ἡ φυσικὴ καλλονὴ καὶ τὰ ἱστορικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἱερᾶς ταύτης περιφερείας.

Ἡ Θάλασσα τῆς Γαλιλαίας—ἡ μεγάλη καὶ ὡραία ἐκείνη λίμνη—σήμερον παίζει σπουδαῖον μέρος εἰς τὴν παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος διὰ τὰς βιομηχανίας τῆς Παλαιστίνης, διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ἐκροῆς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ ἐκ τῆς λίμνης ταύτης. Ἐλήφθη ἐν πρώτοις φροντίς, ὅπως διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ταύτης μὴ κατέλθῃ ἡ στάθμη τῆς λίμνης καὶ οὕτω μεταβληθῇ ἡ ὄψις τῶν παραλιῶν αὐτῆς, ὅπου σήμερον ἀκόμη ἀκμάζουν πολλαὶ κῶμαι καὶ χωρία. Μεταξὺ τῶν ὁποίων προέχει ἡ ἱστορικὴ Τιβεριάς.

Ὁ πρῶτος σταθμὸς παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς δυνάμεως ἐστήθη ἐσχάτως εἰς τὸ Ζίσρ-ελ-μουγιαμέ, μὲ τέσσαρας γιγαντίους ὑδροστροβίλους (τουρμπίνας), ὁλικῆς δυνάμεως 42.000 ἵππων. Ἀλλὰ τόση εἶναι ἡ ζήτησις ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, ὥστε πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ καὶ δεύτερος ἠλεκτροπαραγωγὸς σταθμὸς εἰς Ἀμπατιέ, 5 μίλια ὑπεράνω τοῦ πρώτου σταθμοῦ, μὲ κινητήρια μηχανήματα ἴσης δυνάμεως. Καὶ ἵνα ὑπάρχῃ ἐπαρκὴς ὄγκος ὕδατος εἰς τὴν λίμνην πρὸς κίνησιν τῶν σταθμῶν τούτων, πρόκειται νὰ παροχετευθῇ εἰς αὐτὴν ὁ Γιαρμούκ, παραπόταμος τοῦ Ἰορδάνου.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ ἄλλοτε μικρὰ καὶ νυσταλέα Τιβεριὰς ηὐξήθη καταπληκτικῶς. Ὅπως ἡ Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὴ ἔχει ἐπεκταθῇ πολὺ πέραν τῶν ἀρχαίων τειχῶν της, πέριξ τῶν ὁποίων συνήφθησαν τόσαι αἱματηραὶ μάχαι Βυζαντινῶν, Σαρακηνῶν, Σταυροφόρων, Τούρκων κτλ. Σήμερον ἡ παλαιὰ πόλις περιβάλλεται μὲ ὡραῖα ἀνθοστόλιστα προάστια καὶ ἐργοστάσια, εἰς ὅλην δὲ τὴν πόλιν ὑπάρχουν ἐξαίρετα ἐμπορικὰ καταστήματα, ξενοδοχεῖα, γκαράζ, κινηματο-

γράφοι, σχολεῖα, καφενεῖα καὶ εἴ τι ἄλλο ἀπαρτίζει τὴν ζωὴν μιᾶς συγχρόνου καὶ ἀνθηρᾶς πόλεως. Ἡ δὲ παραλία της ἐπὶ τῆς λίμνης εἶναι ἐξ ἴσου προωδευμένη· ἀντὶ τῶν ἄλλοτε ἀθλίων ἐνδιαιτημάτων ρυπαρῶν ἁλιέων, βλέπει κανεὶς σήμερον προκυμαίας λιθοκτίστους, κομψὰς λέμβους καὶ βενζινακάτους, θαλάσσια λουτρὰ κτλ. Ἡ Τιβεριὰς εἶναι ἕδρα ἑταιρίας ἁλιείας συστηματικῆς μὲ ὁλόκληρον δωδεκάδα εἰδικῶν ἁλιευτικῶν πλοίων. Πρὸς νότον τῆς Τιβεριάδος ἀναβλύζουν φυσικαὶ θερμαὶ πηγαὶ θειούχων ὑδάτων, ἅτινα ἤδη ἤρχισαν νὰ φημίζωνται διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ρευματισμῶν καὶ ἄλλων νόσων καὶ ὅπου πωλοῦνται ἄνω τῶν 100,000 εἰσιτηρίων λουτρῶν κατ᾿ ἔτος.

Πρὸς βορρᾶν τῆς Θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας (ἢ Λίμνης τῆς Τιβεριάδος) περὶ τὰ 20 μίλια εἶναι ἡ λίμνη Χουλέ, τὰ ἀρχαῖα ὕδατα τῆς Μερὸμ (Ἰησ. Ναυῆ ια΄. 5—7) ὅπου ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ κατετρόπωσε τοὺς ἐντοπίους ἡγεμόνας τῆς Γαλιλαίας. Ἡ λίμνη αὕτη ἕως τώρα περιεβάλλετο ἀπὸ ἀπέραντα τέλματα καὶ ἕλη νοσηρὰ καὶ ἀπροσπέλαστα. Ταῦτα ἤδη ἀποστραγγίζονται ὑπὸ μιᾶς πλουσίας Ἰουδαϊκῆς ἑταιρίας, καὶ ὑπολογίζεται ὅτι ἐκ τῆς ἀποστραγγίσεως θ' ἀποκαλυφθοῦν χιλιάδες στρεμμάτων πλουσιωτάτης γῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐγκατασταθοῦν γεωργικοὶ συνοικισμοί. Τοιοῦτοι συνοικισμοὶ ὑπάρχουν ἤδη περίπου 70 εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ 169 εἰς ὅλην τὴν Παλαιστίνην. Ἕκαστος συνοικισμὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑκατοντάδας γεωργῶν καὶ ἔχει συνολικὴν ἰδιοκτησίαν ἀπὸ 3000 μέχρις 6000 στρεμμάτων. Οἱ συνοικισμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦνται ἐξ Ἰουδαίων ἐποίκων καὶ ἱδρύθησαν διὰ χρημάτων τῶν Σιωνιστικῶν ὀργανώσεων. Εἶναι πρότυπα καθαριότητος καὶ εὐημερίας, μὲ σχολεῖα, συναγωγάς, ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ ἀγροτικὰς ἐγκαταστάσεις τελείας. Ὑπάρχουν καὶ χιλιάδες μεμονωμένων γεωργῶν Ἰουδαίων, ἀνεξαρτήτων τῶν συνοικισμῶν, οἵτινες ἐργάζονται εἰς τὰ ἰδιόκτητα ὑποστατικά των. Ἐκτὸς δὲ ὅλων τούτων, ὑπάρχουν καὶ μικραὶ γεωργικαὶ κοινότητες ἢ κοινόβια, ὅπου ἕκαστον μέλος ἐργάζεται εἰς τὴν κοινὴν ἀγροτικὴν περιουσίαν καὶ ζῇ οἰκογενειακῶς ἐκ τῆς κοινοτικῆς ἐργασίας.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐκπλήττει τὸν ἐπισκέπτην, εἶναι ὅτι πολλοὶ τῶν προτύπων τούτων γεωργικῶν συνοικισμῶν εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς μέρη ὅπου πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν ἐξετείνοντο ἕλη νοσηρὰ καὶ ἀκατοίκητα. Ὁ συνοικισμὸς λ. χ. τῆς Ναχαλάλ, εἰς τὴν ἱστορικὴν πεδιάδα τοῦ Ἐσδραελών, ἱδρυθεὶς τῷ 1922, ἀποτελεῖται ἀπὸ 600 ψυχὰς καὶ ἔχει ἰδιοκτησίαν συνολικὴν περίπου 8000 στρεμμάτων. Τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ἰδιοκτησίας ταύτης ἦτο ἄλλοτε βάλτος, ἑστία ἀνωφελῶν κωνώπων καὶ ἑλωδῶν πυρετῶν. Ἓν μέρος τοῦ βάλτου τούτου ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν περιοίκων Ἀράβων «τὸ δηλητηριασμένο πηγάδι», καὶ ἔλεγον ὅτι ὅστις θὰ ἔπινεν ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτοῦ, θὰ ἀπέθνησκεν ἐκ πυρετοῦ. Σήμερον ὄχι μόνον ἀπεστραγγίσθη τελείως ὁ βάλτος καὶ ἐξέλιπον οἱ κώνωπες καὶ πυρετοί, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐξυγιάνθη καὶ τώρα θεωρεῖται ὡς ὑγιεινότατον.

Μέχρι πρὸ δέκα ἐτῶν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος ἡ καλλιέργεια τῶν ἑσπεριδοειδῶν. Ταῦτα ἐκαλλιεργοῦντο κυρίως εἰς τὴν Ἰόπην καὶ τὴν πεδιάδα Σαρών. Τὴν σήμερον χιλιάδες στρεμμάτων ἐν Γαλιλαίᾳ ἔχουν φυτευθῆ μὲ πορτοκαλέας καὶ ἄλλα ἑσπεριδοειδῆ δένδρα. Ἡ δὲ Παλαιστίνη ἐξάγει ἐτησίως ἄνω τοῦ

ἑνὸς ἑκατομμυρίου κιβωτίων πορτοκαλίων, καθὼς καὶ βανάνας καὶ σταφύλια— προϊόντα τὰ ὁποῖα πρὸ τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου οὐδέποτε ἐξῆγε—καὶ ὅλα προϊόντα Ἰουδαϊκῶν κτημάτων.

Διὰ τῆς χρήσεως μηχανῶν καὶ ὅλων τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων ὁ Ἰουδαῖος γεωργὸς εἶναι ἀκαναγώνιστος ἀπέναντι τοῦ Ἄραβος χωρικοῦ, μὲ τὰ πρωτόγονα ἄροτρα καὶ τὰς καθυστερημένας μεθόδους του. Ὁ Ἰουδαῖος ἀπέδειξεν εἰς τοὺς παλαιοὺς κατοίκους τῆς Παλαιστίνης πῶς διὰ τῆς καταλλήλου προπαρασκευῆς τοῦ ἐδάφους, διὰ πρωΐμου σπορᾶς, διὰ σταθερᾶς ἐναλλαγῆς καλλιεργειῶν, διὰ τῆς χρήσεως ὀργανικῶν καὶ χημικῶν λιπασμάτων καὶ διὰ οἰκονομικοῦ ἀλωνίσματος, ἡ ἀπόδοσις τῆς γῆς δύναται νὰ αὐξηθῇ εἰς τὸ τριπλάσιον καὶ τετραπλάσιον. Τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς συναφεῖς πρὸς τὴν γεωργίαν κλάδους. Αἱ ἀγελάδες τῶν Ἀράβων χωρικῶν ἀποδίδουν ἑκάστη 130 ἕως 150 γαλόνια γάλακτος ἐτησίως· αἱ ἀγελάδες τῶν Ἰουδαίων γεωργῶν 440 γαλόνια. Ὁ Ἄραψ ὀρνιθοτρόφος μόλις ἀπολαμβάνει 70 αὐγὰ ἀπὸ ἑκάστην ὄρνιθά του ἐτησίως· ὁ Ἰουδαῖος ἔχει φέρει ὄρνιθας Εὐρωπαϊκάς, αἵτινες ἀποδίδουν 150 ἕως 180 αὐγὰ ἑκάστη ἐτησίως. Ἐντὸς ἓξ ἐτῶν ἡ πώλησις γάλακτος ἀπὸ τὰ γαλακτοκομικὰ ὑποστατικὰ τῶν Ἰουδαίων ἐν Γαλιλαίᾳ ἀνῆλθεν ἀπὸ 1,328,000 λίτρας ἐτησίως εἰς 5,621,945 λίτρας. Ὁμοίως αἱ πωλήσεις αὐγῶν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ηὐξήθησαν ἀπὸ 356,000 εἰς 3,828,000 ἐτησίως.

Ἀληθῶς μεταμορφοῦται πρὸ τῶν ἐκπλήκτων ὀφθαλμῶν μας ἡ ἱερὰ γῆ τῆς Γαλιλαίας, ἥ τε ὕπαιθρος καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς. Ἡ μεταμόρφωσις αὕτη εἶναι ἔργον ἀποκλειστικῶς Ἰουδαϊκόν. Σχεδὸν μᾶς φαίνεται ὡς μία νέα κατάκτησις τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ. Ἡ πρώτη κατάκτησις, ὑπὸ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, ἐγένετο διὰ τοῦ ξίφους. Ἡ σημερινὴ κατάκτησις τοὐναντίον εἶναι εἰρηνική, ἀλλὰ καὶ ὄχι ὀλιγώτερον καταπληκτική. Ὁ Ἰουδαῖος ἀνακτᾷ τὴν γῆν Χαναὰν καὶ ἐγκαθιδρύεται πάλιν ἐν αὐτῇ, ἀποδεικνύων εἰς τὸν κόσμον τί δύναται νὰ κατορθωθῇ εἰς τὴν χώραν ταύτην, τὴν νομιζομένην ξηρὰν καὶ ἄγονον. Ἐὰν τὸ ἔργον τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἰουδαίων ἐν Παλαιστίνῃ δὲν ἀνακοπῇ ἐξ ἀπροόπτου αἰτίας, ταχέως θὰ ἴδωμεν ἐπαληθεῦον τὸ ρῆμα τοῦ προφήτου: «Ἡ ἔρημος καὶ ἡ ἄνυδρος θέλουσιν εὐφρανθῇ καὶ ἀνθίσει ὡς τὸ ρόδον» (Ἡσα. λε΄. 1).

—***Ἀγάπη καὶ Καθῆκον.*** *Ἡ Ἀγάπη καὶ τὸ Καθῆκον πρέπει νὰ συμβαδίζουν, νὰ ἦναι σύντροφοι ἀχώριστοι εἰς τὸ ταξεῖδι τῆς ζωῆς. Τὸ Καθῆκον χωρὶς τὴν Ἀγάπην εἶναι πρᾶγμα ψυχρὸν δι' ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετεῖ. Καὶ ἡ Ἀγάπη, ἥτις δὲν ἐκφράζεται διὰ καμμιᾶς συμπαθοῦς πράξεως, δὲν εἶναι παρὰ μία κενὴ αἰσθηματικότης. Ἡ Ἀγάπη εἶναι ὁ ὁδηγός, τὸ Καθῆκον ἐπιτελεῖ καὶ τελειοποιεῖ τὸν πόθον τῆς Ἀγάπης. Ἡ Ἀγάπη δίδει τὴν ὤθησιν. Τὸ Καθῆκον στερεώνει τὴν πρᾶξιν. Ἡ Ἀγάπη εἶναι τὸ πῦρ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ σκωρία τῆς ζωῆς ἀποχωρίζεται τοῦ χρυσίου. Τὸ Καθῆκον εἶναι τὸ καλοῦπι ἐντὸς τοῦ ὁποίου λαμβάνει τὸ σχῆμα ἡ Ἀγάπη. Ὅταν ἐναρμονίως συνεργάζωνται ἡ Ἀγάπη καὶ τὸ Καθῆκον δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὁποῖον νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς ἡνωμένας των δυνάμεις. Καὶ τότε πλησιάζει περισσότερον τὸ ἔργον πρὸς τὸ θεῖον σχέδιον.*

Ο ΙΛΑΡΟΣ ΕΡΓΑΤΗΣ

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς λέγει ὅτι, «τὸν ἱλαρὸν δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός». (Β'. Κορινθ. θ', 7.) βεβαίως δὲ μᾶς διδάσκει ἐπίσης ὅτι ὁ πανάγαθος Θεὸς ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἱλαρὸν καὶ τὸν μετὰ προθυμίας ἐργαζόμενον ἐργάτην. Ἔργον γινόμενον ἱλαρῶς καὶ προθύμως, γίνεται ἀναμφιβόλως καὶ ἐγκαρδίως καὶ μετ᾽ εὐχαριστήσεως, ἡ δὲ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοσοῦτον συνέχει καὶ ἀναγκάζει πάντα εὐσεβῆ Χριστιανόν, ὥστε οὗτος μεγάλως χαίρει καὶ ἀγάλλεται ὅταν τῷ παρουσιάζεται εὐκαιρία ἵνα πράξῃ τι ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Διδασκάλου καὶ Κυρίου του. Ὁ Θεὸς ἀφεύκτως θέλει παρέξει εἰς ἡμᾶς εὐκαιρίας νὰ πράξωμέν τι ὑπὲρ τοῦ Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν. Ἐὰν ἡμεῖς ἤμεθα ἕτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ πράξωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὔτε μία ἡμέρα θὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ συντελέσωμεν κατά τι εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι᾽ ἔργου ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς δόξης τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν Πατρός.

Ἂς πράττωμεν προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς διὰ νὰ πράττωμεν, ἐνθυμούμενοι ὅτι ὁ παγγνώστης Θεὸς δὲν προσέχει εἰς τὸ τί καὶ πόσον πράττομεν, ἀλλ᾽ εἰς τὸ πῶς πράττομεν αὐτό. Τὸ ἔργον τὸ παρ᾽ ἡμῶν πραττόμενον πιθανὸν νὰ ἦναι ταπεινὸν καὶ εὐτελές, ἐὰν ὅμως πράττωμεν αὐτὸ ἱλαρῶς καὶ ἐγκαρδίως, ἐὰν τὸ πράττωμεν ἐν προσευχῇ καὶ δεήσει, ἐάν, ἑνὶ λόγῳ τὸ πράττωμεν χάριν καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ οὐρανίου ἡμῶν Πατρός, ἂς ὦμεν βέβαιοι περὶ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ἐπ᾽ αὐτό· ναί, τότε ἔχομεν ἰσχυρὸν λόγον νὰ πιστεύσωμεν ἀδιστάκτως ὅτι τὸ ἔργον μας, ἂν καὶ ταπεινὸν καὶ ἀνάξιον λόγου, εἶναι μὅλον τοῦτο ἡ ἔναρξις, ἡ εἰς τὰ ἐμπρὸς ὤθησις μεγάλου τινὸς σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς κατὰ τὴν αἰώνιον Αὐτοῦ βουλὴν θέλει φέρει εἰς αἴσιον καὶ ἔνδοξον πέρας. Δυνάμεθα δὲ νὰ ὑπηρετήσωμεν τὸν Θεὸν τόσον καλῶς καὶ ἀληθῶς, ἐκτελοῦντες ἱλαρῶς καὶ μετὰ προθυμίας τὰ οἰκιακὰ ἡμῶν καθήκοντα, καὶ φερόμενοι φιλοφρόνως καὶ χριστιανικῶς ἔργῳ τε καὶ λόγῳ πρὸς τοὺς συγγενεῖς, φίλους καὶ γείτονας ἡμῶν, ὅσον καὶ πράττοντες ὅ,τι ὁ κόσμος ὀνομάζει μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἔργα, ἢ λαμπρὰ καὶ ἔνδοξα κατορθώματα. Ἀλλ᾽ ὅμως ἐὰν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς μεγάλα καὶ ὑψηλὰ ἔργα νὰ πράξωμεν, ἂς μὴ δειλιάσωμεν ποσῶς καὶ διόλου, ἂς μὴ φοβηθῶμεν ὅτι θέλομεν ἀποτύχει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἡμῶν· ἀλλὰ πεποιθότες εἰς τὸν πάντοτε μεθ᾽ ἡμῶν ὄντα παντοδύναμον Θεόν, ἂς τρέξωμεν ἐμπρὸς ἱλαρῶς καὶ προθύμως καὶ ἂς πράξωμεν ὅλαις δυνάμεσι πᾶν ὅ,τι ἡ χεὶρ ἡμῶν εὑρίσκῃ νὰ πράξῃ. Ἂς λησμονήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἂς πράττωμεν τὰ πάντα χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνθυμούμενοι τὸ ἔργον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀνεκφράστου ἀγάπης Του· ὁ δὲ Θεὸς βεβαίως θέλει μᾶς βοηθήσει ἵνα εἴπωμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας «Ἀγάλλομαι πράττων τὸ θέλημά σου, ὦ Θεέ». ***Χ.***

ΠΟΙΚΙΛΑ

— Αἱ τελευταῖαι ἐκκλησιαστικαὶ στατιστικαὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν παρουσιάζουν, διὰ τὸ ἔτος 1935, ***αὔξησιν τῶν Ρωμαιο-καθολικῶν*** κατὰ 200,000 ψυχῶν. Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀνέρχονται σήμερον εἰς 20,523,053 ψυχάς. Ἡ αὔξησίς των κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἀνέρχεται εἰς 1.869.929 ψυχάς.

— ***Ὁ Μουσσολίνι καὶ ὁ κίτρινος κίνδυνος.*** Εἰς ἄρθρον του δημοσιευθὲν εἰς μεγάλην Ἰταλικὴν ἐφημερίδα ὁ Ἰταλὸς δικτάτωρ κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου διὰ τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη. Αἱ μὲν γεννήσεις ἐν Εὐρώπῃ βαίνουν ὁλοὲν ἐλαττούμεναι, ἐνῷ πέρυσιν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἐγεννήθησαν 1,000,000 παιδία. Ὥστε, λέγει, δὲν θὰ περάσουν 50 ἔτη καὶ ἡ Εὐρώπη θὰ ἦναι εἰς τὸ ἔλεος τῆς Κιτρίνης φυλῆς.

— ***Ἡ νέα ὕδρευσις τῆς Ἱερουσαλήμ.*** Ὅπως αἱ Ἀθῆναι, οὕτω καὶ ἡ Ἁγία Πόλις ὑπέφερεν ἀνέκαθεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς ὑδρεύσεως. Μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Χριστοῦ ἡ πόλις ὑδρεύετο ἀπὸ δεξαμενὰς ὀμβρίων ὑδάτων, καὶ ἡ ἔλλειψις ὕδατος ὑγιεινοῦ καὶ ἐπαρκοῦς ὑπῆρξεν ἔκτοτε διὰ μέσου τῶν αἰώνων αἰτία ἐπιδημιῶν καὶ μολυσμάτων. Ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων τῷ 1918 καὶ μὲ τὴν ἁλματικὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, τὸ πρόβλημα τῆς ὑδρεύσεως κατέστη σοβαρώτατον καὶ οἱ Ἄγγλοι, ὡς ἄνθρωποι ἐξόχως πρακτικοί, ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην του. Ἡ διοχέτευσις ὑδάτων ἦτο δυσχερεστάτη, διότι ἡ Ἁγία Πόλις κεῖται ἐπὶ ὀροπεδίου εἰς ὕψος 2,700 ποδῶν (823 μέτρων) ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τέλους, εὑρέθησαν πηγαὶ ἐπαρκεῖς εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἰουδαίας, τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ δύναται νὰ ἀναβιβασθῇ δι' ἀντλιῶν εἰς μεγάλας δεξαμενάς, ἐκ τῶν ὁποίων σπληνωτὸν ὑδραγωγεῖον μήκους 49 μιλίων (80 χιλιομέτρων) θὰ τροφοδοτῇ τὴν Ἁγίαν Πόλιν, ἥτις μὲ ἄφθονον πλέον ὕδωρ ἀναμφιβόλως θὰ ἴδῃ μεγάλην αὔξησιν συντόμως.

— ***Τρομερὸν βότανον.*** Εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν τύπον δημοσιεύονται ἀνταποκρίσεις περὶ νέου ναρκωτικοῦ, ὅπερ ἤρχισε νὰ διαδίδεται εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ εἰς τὸ ὁποῖον οἱ εἰδήμονες ἀποδίδουν τὴν μεγάλην αὔξησιν τῶν ἐγκλημάτων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Τὸ ναρκωτικὸν τοῦτο ὀνομάζεται «μαριχουάνα · εἶναι εἶδος Ἰνδικῆς καννάβεως καὶ φύεται ὡς ἄγριον χόρτον εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς μεγάλης Συμπολιτείας, ἑπομένως εἶναι τελείως πρόχειρον καὶ ἀνεπιτήρητον. Οἱ καπνίζοντες τὸ βότανον τοῦτο κατ' ἀρχὰς αἰσθάνονται ἡδονὴν καὶ ἀναπτέρωσιν· κατόπιν ἀποβάλλουν πᾶν ἠθικὸν συναίσθημα καὶ καταλαμβάνονται βαθμηδὸν ἀπὸ μανίαν αἱματοχυσίας, ἥτις τοὺς ὠθεῖ εἰς φόνους ἐκτάκτου θηριωδίας. Οἱ ἐγκληματολόγοι τῆς Ἀμερικῆς φρονοῦν ὅτι ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ βοτάνου τούτου ἐπολλαπλασιάσθησαν οἱ φόνοι καὶ οἱ τραυματισμοὶ καθ' ὅλην τὴν χώραν. Κατὰ περυσινὰς Ἀμερικανικὰς στατιστικὰς ὁ ἀριθμὸς τῶν φόνων, δολοφονιῶν, ἀνθρωποκτονιῶν, κτλ. ἀνῆλθεν ἐν Ἀμερικῇ εἰς 10 ἐπὶ 100,000 κατοίκων, ἐνῷ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνῆλθεν εἰς μόνον 0,5. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν αὐτήν, κάθε 45 λεπτὰ τῆς ὥρας δολοφονεῖται εἷς ἄνθρωπος εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας!

— ***Κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Μουσσολίνι.*** Εἰς τὴν Ρώμην κατασκευάζεται ἐν πάσῃ μυστικότητι τεράστιον χάλκινον ἄγαλμα τοῦ Ἰταλοῦ δικτάτορος, τὸ ὁποῖον θὰ ἦναι μεγαλείτερον καὶ τοῦ Κολοσσοῦ τῆς ἀρχαίας Ρόδου καὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἐλευθερίας, ὅπερ εἶναι ἐστημένον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρκης. Θὰ ἔχῃ ὕψος 213 ποδῶν (65 μέτρων), καὶ θὰ στηθῇ ἐπὶ τοῦ Μαρίου λόφου παρὰ τὴν Ρώμην, ὅστις ἔχει ὕψος 456 ποδῶν (138 μέτρων). Τὸ ἄγαλμα μὲ τὴν βάσιν του θὰ ἦναι τόσον βαρύ, ὥστε παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθῇ ὁ λόφος διὰ κρηπιδωμάτων ἐκ μπετόν.

— Μόνον τὸ Εὐαγγέλιον δύναται νὰ σώσῃ τὸ γένος ἡμῶν. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ὁ χάρτης καὶ τῆς ἐπιγείου καὶ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας.

Ἀδαμάντιος Κοραῆς.